SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 15. decembra 2010*

V zadevi T-427/08,

Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) s sedežem v Bruslju (Belgija), ki jo zastopa P. Mathijsen, odvetnik,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki sta jo sprva zastopala X. Lewis in F. Ronkes Agerbeek, nato M. Ronkes Agerbeek in F. Castilla Contreras, zastopniki,

tožena stranka,

* Jezik postopka: angleščina.

ob intervenciji

Richemont International SA s sedežem v Bellevueju (Švica), ki jo zastopata J. Ysewyn, odvetnik, in H. Crossley, solicitor,

intervenientka,

zaradi razglasitve ničnosti Odločbe Komisije C(2008) 3600 z dne 10. julija 2008, s katero je bila zavrnjena pritožba, ki jo je tožeča stranka vložila v zadevi COMP/E-1/39097,

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi O. Czúcz (poročevalec), predsednik, I. Labucka, sodnica, in K. O'Higgins, sodnik,

sodna tajnica: K. Pocheć, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 3. februarja 2010

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Tožeča stranka, Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR), je nepridobitno združenje sedmih nacionalnih združenj iz šestih držav članic, ki zastopa interese neodvisnih urarjev popravljavcev ročnih ur.

2 Tožeča stranka je 20. julija 2004 pri Komisiji Evropskih skupnosti vložila pritožbo zoper več podjetij, med katerimi je tudi tožena stranka, ki so dejavna v sektorju proizvodnje ročnih ur (v nadaljevanju: proizvodnja švicarskih ročnih ur), in zatrjevala obstoj sporazuma ali drugega usklajenega ravnanja med njimi ter se sklicevala na zlorabo prevladujočega položaja, ki je posledica zavrnitve teh proizvajalcev, da bi nadaljevali dobavljanje rezervnih delov neodvisnim popravljavcem ročnih ur.

3 Komisija je z dopisom z dne 28. aprila 2005 tožeči stranki sporočila svoje začasno stališče glede pritožbe (v nadaljevanju: začasno stališče). Navedla je, da ob koncu preiskave ni odkrila nobenega dokaza o obstoju usklajenega ravnanja ali sporazuma med proizvajalci luksuznih ročnih ur. Poleg tega je menila, da ne obstaja ločen trg

storitev popravljanja in vzdrževanja, temveč da je opravljanje teh storitev značilnost trga luksuznih ročnih ur, ki je zelo konkurenčen. Zato je sklenila, da dejanja, navedena v pritožbi, ne pomenijo kršitve členov 81 ES in 82 ES.

4 Tožeča stranka je v dopisu z dne 20. julija 2005 Komisiji predložila pripombe glede začasnega stališča, v katerih je vztrajala, da zavrnitev proizvajalcev švicarskih ročnih ur, da bi še naprej dobavljali rezervne dele, pomeni kršitev pravil Skupnosti o konkurenci.

5 Komisija je tožečo stranko z dopisom z dne 13. decembra 2007 obvestila, da v skladu s členom 7(1) Uredbe Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 [ES] in 82 [ES] (UL L 123, str. 18) in po preizkusu dejanskih in pravnih okoliščin, ki jih je tožeča stranka navedla v pritožbi in v pripombah, ostaja pri svojem prvotnem sklepu, da ni zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave o zatrjevanih kršitvah. Tožeča stranka je na ta dopis odgovorila z dopisom z dne 30. januarja 2008 in vztrajala pri svojem začetnem stališču.

6 Komisija je 10. julija 2008 sprejela Odločbo C(2008) 3600, s katero je zavrnila pritožbo ob sklicevanju na neobstoj zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave o zatrjevanih kršitvah (v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

7 Komisija je ta sklep o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti oprla na štiri bistvene argumente.

8 Prvič, Komisija navaja, da pritožba zadeva kvečjemu trg oziroma tržni segment omejene velikosti, zaradi česar je tudi njegov gospodarski pomen omejen (izpodbijana odločba, točka 8).

9 Drugič, Komisija dodaja, da na podlagi podatkov, s katerimi razpolaga, ni mogla ugotoviti obstoja protikonkurenčnega omejevalnega sporazuma ali usklajenega ravnanja med proizvajalci švicarskih ročnih ur in da zlasti ni bilo verjetno, da za sisteme selektivne distribucije, ki so jih ti uvedli, ne bi veljala skupinska izjema, priznana z Uredbo Komisije (ES) št. 2790/1999 z dne 22. decembra 1999 o uporabi člena 81(3) [ES] za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj (UL L 336, str. 21) (izpodbijana odločba, točka 43).

10 Tretjič, Komisija je navedla, da je preučila primarni trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur in dva poprodajna trga, in sicer trg rezervnih delov in trg storitev popravljanja in vzdrževanja luksuznih ali prestižnih ročnih ur, in *prima facie* ugotovila, da ta poprodajna trga nista ločena in da torej ni prevladujočega položaja, zaradi česar je vprašanje o obstoju zlorabe brezpredmetno (izpodbijana odločba, točka 44).

11 Četrtič, Komisija je poudarila, da je glede na njeno presojo zatrjevanih kršitev očitno, da tudi če bi se za obravnavanje kršitve namenila dodatna sredstva, je verjetnost, da bi se ugotovila kršitev pravil o konkurenci, še vedno majhna, zaradi česar bi bila taka namenitev nesorazmerna (izpodbijana odločba, točki 8 in 45). Dodala je, da se vsekakor zdi, da so v primeru, da bi bilo mogoče ugotoviti kršitve pravil Skupnosti o konkurenci, nacionalni organi, pristojni za konkurenco in sodišča, ki so pristojni

za uporabo členov 81 ES in 82 ES, primerni za obravnavanje teh kršitev (izpodbijana odločba, točka 8).

Postopek in predlogi strank

12 Tožeča stranka je 24. septembra 2008 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.

13 Družba Richemont International je 27. januarja 2009 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila predlog za intervencijo v tem postopku v podporo predlogom Komisije. S sklepom z dne 30. marca 2009 je predsednik četrtega senata Splošnega sodišča temu predlogu ugodil.

14 Intervenientka je v določenem roku predložila svojo vlogo, druge stranke pa svoja stališča do te vloge.

15 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Splošno sodišče (četrti senat) začelo ustni postopek. V okviru ukrepov procesnega vodstva je stranke pozvalo, naj odgovorijo na nekaj pisnih vprašanj in predložijo nekatere listine. Stranke so te zahteve izpolnile v določenem roku.

16 Stranke so ustne navedbe in odgovore na vprašanja Splošnega sodišča podale na obravnavi 3. februarja 2010. Tožeča stranka je na obravnavi predlagala, naj se iz spisa izloči del odgovora Komisije na pisno vprašanje Splošnega sodišča, in zatrjevala, da ta del vsebuje ločeno utemeljevanje zastavljenega vprašanja, ki je poleg tega novo glede

na trditve, ki jih je Komisija navajala v izpodbijani odločbi, v odgovoru na tožbo in v dupliki.

17 Tožeča stranka Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– izpodbijano odločbo razglasi za nično;

– Komisiji naloži plačilo stroškov;

– intervenientki naloži plačilo stroškov, ki jih je priglasila zaradi intervencije.

18 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– zavrne tožbo;

– tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

19 Intervenientka Splošnemu sodišču predlaga, naj:

– zavrne tožbo;

– tožeči stranki naloži plačilo stroškov, ki jih je priglasila.

Pravo

20 Tožeča stranka v utemeljitev tožbe navaja pet tožbenih razlogov. Prvi tožbeni razlog, ki se deli na dva dela, se nanaša, na eni strani, na napačno presojo obstoja interesa Skupnosti in, na drugi strani, na nezakonitost ugotovitve, da sta velikost trga, ki ga zadeva pritožba, in torej tudi njegov gospodarski pomen omejena. Drugi tožbeni razlog se nanaša na napačno opredelitev upoštevnega trga. Tretji in četrti tožbeni razlog se nanašata na kršitev členov 81 ES in 82 ES. Peti tožbeni razlog se nanaša na zlorabo pooblastil zaradi prepoznega sklicevanja na pomanjkanje interesa Skupnosti, na izkrivljanje vsebine pritožbe in na pomanjkanje objektivnosti preiskave Komisije.

21 Poudariti je treba, da tožeča stranka obrazložitev sklepa Komisije o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave pritožbe izpodbija ne le s prvim, temveč tudi z drugim, tretjim in četrtim tožbenim razlogom. Zato Splošno sodišče meni, da je koristno najprej obravnavati drugi del prvega tožbenega razloga, ki se nanaša na velikost trga, ki ga zadeva pritožba, in na njegov gospodarski pomen, prvi del prvega tožbenega razloga, ki se nanaša na obstoj zadostnega interesa Skupnosti, pa šele po odločitvi o utemeljenosti drugega, tretjega in četrtega tožbenega razloga.

1. *Velikost trga, ki ga zadeva pritožba, in njegov gospodarski pomen*

Trditve strank

22 Tožeča stranka trdi, da je Komisija v točki 8 izpodbijane odločbe v utemeljitev svojega sklepa, da ne obstaja zadosten interes Skupnosti za nadaljevanje preiskave, navedla, da pritožba zadeva le trg (oziroma njegov segment) „omejene velikosti, zaradi česar je tudi njegov gospodarski pomen omejen“. Vendar tega trga ni ne opredelila ne določila njegove velikosti, niti ni ugotovila njegovega gospodarskega pomena, s čimer je kršila obveznost obrazložitve. Komisija tudi ni upoštevala dejstva, ki ga je tožeča stranka poudarila v upravnem postopku, da ravnanje proizvajalcev švicarskih ročnih ur vpliva na neodvisne urarje v 27 državah članicah in ogroža obstoj celotnega obrtnega poklica.

23 Komisija, ki jo podpira intervenientka, poudarja, da se popolna analiza in obrazložitev njenega stališča glede neobstoja zadostnega interesa Skupnosti pojavljata ne le v uvodnem delu odločbe, ki jo izpodbija tožeča stranka, temveč tudi po vsej izpodbijani odločbi, zlasti pa v točkah od 12 do 26. V teh točkah naj bi bil jasno predstavljen primarni trg (trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur) in poprodajni trg (trg storitev popravljanja in vzdrževanja teh ur in trg rezervnih delov zanje).

24 Komisija dodaja, da je ugotovitev iz točke 8 izpodbijane odločbe, da je velikost trga omejena in da je zato omejen tudi njegov gospodarski pomen, podprta s trditvijo iz iste točke, da je iz zbranih podatkov razvidno, da „poprodajne storitve za luksuzne

ali prestižne ročne ure pomenijo le zanemarljiv del celotnega prometa, vezanega na prodajo luksuznih ali prestižnih ročnih ur, s tem da je treba upoštevati, da navedene ure pomenijo le določen segment celotnega trga ročnih ur".

25 Komisija še dodaja, da je zatrjevani neobstoj obrazložitve posledica nestrinjanja tožeče stranke z njeno opredelitvijo upoštevnega trga. Po mnenju Komisije je treba oba poprodajna trga preučiti skupaj s primarnim trgom, to je s trgom luksuznih ali prestižnih ročnih ur (izpodbijana odločba, točka 16), s katerim sta tesno povezana. V izpodbijani odločbi naj bi bilo navedeno, da sta zato, ker je primarni trg konkurenčen, taka tudi poprodajna trga (izpodbijana odločba, točka 18), zaradi česar ni bilo treba opredeliti njune velikosti in gospodarskega pomena, saj to nista edina trga, ki sta predmet presoje konkurenčnosti. Dejstvo, da se tožeča stranka s to opredelitvijo trga ne strinja, naj še ne bi pomenilo, da izpodbijana odločba v zvezi s tem ni zadostno obrazložena.

Presoja Splošnega sodišča

26 V skladu s sodno prakso Komisija, ki ji člen 85(1) ES nalaga, naj skrbi za uporabo členov 81 ES in 82 ES, določa in izvaja politiko Skupnosti na področju konkurence in v zvezi s tem pri obravnavanju pritožb razpolaga s pooblastilom za odločanje po prostem preudarku (sodbi Splošnega sodišča z dne 26. januarja 2005 v zadevi Piau proti Komisiji, T-193/02, ZOdl., str. II-209, točka 80, in z dne 12. julija 2007 v zadevi AEPI proti Komisiji, T-229/05, neobjavljena v ZOdl., točka 38).

27 Kadar se Komisija odloči dodeliti različne stopnje prednosti pritožbam, ki so ji predložene, lahko ne le določi vrstni red obravnave pritožb, temveč tudi zavrne pritožbo zaradi nezadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje obravnave (sodba Splošnega sodišča z dne 14. februarja 2001 v zadevi Sodima proti Komisiji, T-62/99, Recueil, str. II-655, točka 36; glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 24. januarja 1995 v zadevi Tremblay in drugi proti Komisiji, T-5/93, Recueil, str. II-185, točki 59 in 60).

28 Vendar pooblastilo Komisije za odločanje po prostem preudarku za ta namen ni neomejeno. Upoštevati mora vse upoštevne pravne in dejanske okoliščine, da lahko odloči o pritožbi. Posebej pozorno mora preučiti dejanske in pravne okoliščine, ki ji jih predloži pritožnik (glej sodbo Sodišča z dne 17. maja 2001 v zadevi IECC proti Komisiji, C-450/98 P, Recueil, str. I-3947, točka 57 in navedena sodna praksa). Poleg tega mora Komisija, kadar zavrne nadaljnjo obravnavo pritožbe, upoštevati obveznost obrazložitve, ta pa mora biti dovolj natančna in podrobna, da lahko Splošno sodišče opravi učinkovit nadzor nad izvajanjem pooblastila Komisije za odločanje po prostem preudarku pri določanju prednosti (sodba Sodišča z dne 4. marca 1999 v zadevi Ufex in drugi proti Komisiji, C-119/97 P, Recueil, str. I-1341, točke od 89 do 91, in zgoraj v točki 27 navedena sodba Sodima proti Komisiji, točki 41 in 42).

29 Komisija v obravnavani zadevi v točkah 8 in 9 izpodbijane odločbe ugotavlja:

„8 Komisija zlasti ugotavlja, da pritožba zadeva kvečjemu trg (oziroma njegov segment) omejene velikosti, zaradi česar je tudi njegov gospodarski pomen omejen. Res je, da je bilo kljub temu, da je bilo proizvajalcem ročnih ur poslanih več vprašalnikov, težko pridobiti natančne statistične podatke in številke v zvezi z velikostjo trgov – primarnega in sekundarnih – ki so predmet pritožbe. Vendar je glede na podatke, ki jih je Komisija prejela, takoj jasno, da je velikost poprodajnih trgov za luksuzne ali prestižne ročne ure le zanemarljiv del celotnega prometa, vezanega na prodajo luksuznih ali prestižnih ročnih ur, s tem da je treba upoštevati, da

navedene ure pomenijo le določen segment celotnega trga ročnih ur. Poleg tega *prima facie* presoja trditev pritožnice ne vsebuje zanesljivih podatkov, na podlagi katerih bi bilo mogoče v tej fazi sklepati, da v obravnavani zadevi verjetno obstajajo kršitve konkurenčnega prava. Prav tako se zdi malo verjetno, da bi bile kršitve ugotovljene po tem, ko bi se za preiskavo namenilo več sredstev. Nazadnje, čeprav bi bilo mogoče v tej zadevi ugotoviti kršitve, se zdi, da so nacionalni organi in sodišča primerni za vodenje preiskave in obravnavanje teh kršitev. Ti so namreč pristojni in zavezani za uporabo členov 81 [ES] in 82 [ES].

9 Torej je ob upoštevanju zgoraj navedenega očitno, da bi bila namenitev omejenih sredstev Komisije za nadaljevanje preiskave v tej zadevi nesorazmerna. Zato je Komisija sklenila, da je treba pritožbo zavrniti zaradi neobstoja interesa Skupnosti, ob opiranju na omejen vpliv možnih učinkov zatrjevanih kršitev na delovanje skupnega trga, na zapletenost potrebne preiskave in na majhno verjetnost pridobitve dokazov o kršitvah."

30 Na prvem mestu je treba preučiti očitek tožeče stranke, da Komisija ni upoštevala okoliščine, navedene v pritožbi, da ravnanja, ki so predmet pritožbe, zadevajo celotno ozemlje Evropske unije.

31 Najprej, poudariti je treba, da Komisija zatrjevanjem tožeče stranke iz pritožbe o geografskem obsegu zadevnih ravnanj ni oporekala ne v začasnem stališču ne v izpodbijani odločbi. Poleg tega je Komisija na obravnavi priznala, da razpolaga s podatki,

da navedena ravnanja obstajajo v „petih ali šestih državah članicah“, in da ne more ne potrditi ne zanikati, da obstajajo tudi v drugih državah.

32 Splošno sodišče sicer meni, da je obseg zadevnega ozemlja vsekakor pomemben za velikost upoštevnega trga oziroma trgov, ki jih zadeva pritožba in za gospodarski pomen teh trgov. Poleg tega je v obravnavanem primeru pomen te okoliščine, ki jo je tožeča stranka predstavila v pritožbi, okrepljen, ker jasno kaže, da se pritožba ne nanaša na neki lokalni trg, temveč na trg ali trge, ki zajemajo ozemlje vsaj petih držav članic ali celo celotno ozemlje Unije.

33 Tako je Komisija s tem, da pri presoji velikosti zadevnega trga in njegovega gospodarskega pomena ni upoštevala navedene okoliščine, kršila obveznost upoštevanja vseh upoštevnih pravnih in dejanskih okoliščin ter podrobne preučitve takih okoliščin, s katerimi jo je seznanila tožeča stranka (glej sodno prakso, navedeno v točki 28 zgoraj).

34 Na drugem mestu je treba preučiti očitek tožeče stranke, ki se nanaša na pomanjkljivost obrazložitve sklepa, navedenega v izpodbijani odločbi, o omejeni velikosti trga, ki ga zadeva pritožba.

35 Prvič, glede opredelitve trga, na katerega se veže ta sklep, je treba poudariti, kot opozarja Komisija, da izpodbijana odločba vsebuje natančnejše ugotovitve glede obravnavnih trgov zlasti v točki 15. Komisija je poudarila, da je preiskavo vodila ob predpostavljanju, da je „trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur ločen upoštevni primarni trg“ in da je zato „preučila trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur kot primarni trg ter dva

poprodajna trga – trg storitev popravljanja in vzdrževanja luksuznih ali prestižnih ročnih ur ter trg rezervnih delov za navedene ure“. Iz izpodbijane odločbe je razvidno tudi, da je Komisija izhajala iz predpostavke, da poprodajna trga nista samostojna upoštevna trga, temveč ju je treba obravnavati skupaj s primarnim trgom, to je s trgom luksuznih ali prestižnih ročnih ur.

36 Komisija je v zvezi s tem na obravnavi v odgovor na vprašanje Splošnega sodišča navedla, da njena ugotovitev o omejeni velikosti (segmenta) trga iz pritožbe zadeva trg luksuznih ali prestižni ročnih ur, saj proizvajalci švicarskih ročnih ur proizvajajo samo take ure.

37 Vendar je treba najprej poudariti, da je Komisija v točki 3 izpodbijane odločbe sama pojasnila, da ta pritožba v skladu z navedbami tožeče stranke zadeva omejitev konkurence „na trgu popravil in vzdrževanja ročnih ur“.

38 Dalje, treba je ugotoviti, da se drugi stavek točke 8 izpodbijane odločbe sklicuje na več trgov, ki jih zadeva odločba, saj Komisija navaja, da je bilo „težko pridobiti natančne statistične podatke in številke v zvezi z velikostjo trgov – primarnega in sekundarnih – ki so predmet pritožbe“. Ta navedba je v nasprotju z rabo ednine v prvem stavku iste točke, v skladu s katerim „pritožba zadeva kvečjemu trg (oziroma njegov segment) omejene velikosti“.

39 Iz tega izhaja, da Splošno sodišče ne more z gotovostjo določiti, ali se ugotovitev Komisije v zvezi z omejeno velikostjo upoštevnega trga ali upoštevnih trgov nanaša na trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur ali trg storitev popravljanja in vzdrževanja teh ur ali na oba trga.

40 Drugič, ugotoviti je treba, da izpodbijana odločba ne vsebuje številčnih podatkov ali ocen glede velikosti teh trgov, niti ne glede velikosti trga ročnih ur na splošno ali trga rezervnih delov. Komisija namreč svoj sklep, da je trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur in/ali trg storitev popravljanja in vzdrževanja teh ur omejene velikosti, opira samo na trditev, da je trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur bolj omejen kot trg ročnih ur na splošno in da je trg poprodajnih storitev za te ure še bolj omejen kot trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur.

41 Ker pa ni absolutne referenčne točke, kar bi lahko bili zlasti številčni podatki ali ocene glede velikosti vsaj enega od teh trgov, samo navajanje relativnih velikosti teh trgov, enega v primerjavi z drugim, Splošnemu sodišču ne omogoča preverjanja pravilnosti ugotovitve, da pritožba zadeva kvečjemu trg omejene velikosti in da je zaradi tega omejen tudi gospodarski pomen navedenega trga.

42 Poleg tega je Komisija na obravnavi priznala, da navedena ugotovitev ne temelji na natančnih številkah.

43 Zato Komisija ni zadostno obrazložila svoje trditve, da pritožba zadeva kvečjemu trg (oziroma njegov segment) omejene velikosti, zaradi česar je omejen tudi njegov gospodarski pomen.

44 Druge navedbe Komisije iz izpodbijane odločbe, podane na obravnavi pred Splošnim sodiščem, ne morejo omajati tega sklepa.

45 Prvič, pripomba Komisije iz točke 8 izpodbijane odločbe v zvezi s težavnostjo pridobivanja podatkov o velikosti trgov, ki jih zadeva pritožba, ne utemeljuje njenega stališča. Komisije namreč nobeno pravno pravilo ne zavezuje, da se izreče o velikosti trga ali trgov, ki jih zadeva pritožba. Vendar ker se je pri utemeljevanju svojega stališča o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje obravnavanja pritožbe odločila za uporabo ugotovitve, da „pritožba zadeva kvečjemu trg (oziroma njegov segment) omejene velikosti, zaradi česar je tudi njegov gospodarski pomen omejen“, je zavezana, da to ugotovitev zadostno obrazloži.

46 Drugič, trditev Komisije, da je v izpodbijani odločbi štela, da je treba poprodajna trga obravnavati skupaj s primarnim trgom luksuznih ali prestižnih ročnih ur, ne more vplivati na sklep Splošnega sodišča iz točke 43 zgoraj o nezadostnosti obrazložitve. Komisija namreč ni predložila niti številčnih podatkov ali ocen glede skupne velikosti teh trgov.

47 Tretjič, ugotovitev Komisije v izpodbijani odločbi, da sta poprodajna trga v bistvu konkurenčna, ker je tak tudi primarni trg, nikakor ne vpliva na obrazložitev njene ugotovitve o omejeni velikosti (segmenta) trga, ki je predmet pritožbe, saj ugotovitev, da je velikost trga omejena, ne more izhajati iz dejstva, da je konkurenčen.

48 Poleg tega, čeprav je res, da je Komisija svoj sklep o majhni verjetnosti ugotovitve kršitev pravil Skupnosti o konkurenci v veliki meri oprla na ugotovitev o konkurenčnosti trga luksuznih ali prestižnih ročnih ur, drži tudi, kakor je razvidno iz točke 8 izpodbijane odločbe, da ugotovitev o omejeni velikosti (segmenta) trga, ki ga zadeva pritožba, v razmerju do te ugotovitve pomeni samostojen razlog v njenem razlogovanju, usmerjenem v dokazovanje neobstoja zadostnega interesa Skupnosti.

49 Iz tega izhaja, da je treba sprejeti očitke tožeče stranke glede omejene velikosti in gospodarskega pomena (segmenta) trga, ki je predmet pritožbe. Zato je treba skleniti, da je Komisija kršila obveznost upoštevanja vseh upoštevnih pravnih in dejanskih okoliščin ter podrobne preučitve takih okoliščin, s katerimi jo je seznanila tožeča stranka, kot tudi obveznost obrazložitve.

2. *Opredelitev upoštevnega trga*

Trditve strank

50 Tožeča stranka trdi, da je Komisija napačno zavrnila opredelitev upoštevnega trga, ki jo je tožeča stranka predlagala v pritožbi in zagovarjala skozi ves upravni postopek, in sicer kot „trg storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur, ki se jih izplača popravljati“.

51 Prvič, Komisija naj bi s tem, da je pojem „ročnih ur, ki se jih izplača popravljati“ nadomestila s pojmom „luksuznih ali prestižnih ročnih ur“, umetno spremenila obseg pritožbe, zlasti v točki 12 izpodbijane odločbe. Tako naj bi skušala obravnavani trg skrčiti na majhen del zadevnega trga, kar naj bi ji omogočilo sklep o zanemarljivi velikosti zadevnega trga oziroma njegovega segmenta. Opredelitev trga kot trga „luksuznih ali prestižnih ročnih ur“ naj ne bi bila utemeljena z nobenim od dokumentov, ki so bili predloženi Komisiji, in naj bila povsem njena izmišljotina.

52 Drugič, tožeča stranka opozarja, da se Komisija sklicuje na trg „proizvodov“ in na „trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur“, kljub ponavljajočim se navedbam tožeče stranke v upravnem postopku, da ta trg proizvodov nima nobenega neposrednega pomena za neodvisne popravljavce ročnih ur.

53 Dalje, Komisija naj bi v točkah 17 in 18 izpodbijane odločbe napačno presodila, da trg storitev popravljanja in vzdrževanja ni „ločen upoštevni trg“, temveč da ga je treba nasprotno „preučiti skupaj s primarnim trgom“. Komisija naj bi s tem, da je ta trga združila in zatrjevala, da je trg proizvodov konkurenčen, napačno sklepala, da konkurenca deluje tudi na trgu storitev.

54 Tožeča stranka izpodbija tudi ugotovitev Komisije, da „trg rezervnih delov“ za luksuzne ali prestižne ročne ure ni ločen upoštevni trg. V zvezi s točkama 24 in 25 izpodbijane odločbe poudarja, da je Komisija svoje navedbe, da „trg rezervnih delov“ ni upoštevni trg, najprej oprla na dejstvo, da bi potrošniki lahko prešli na sekundarne proizvode drugega proizvajalca. Vendar naj bi zamenljivost obstajala samo za rezervne dele mehanizmov, ki jih proizvaja družba ETA, ki jih vsebuje večina švicarskih ročnih ur, in sicer zato, ker te mehanizme in rezervne dele zanje proizvaja podjetje, ki

ne spada med proizvajalce švicarskih ročnih ur, zoper katere je bila vložena pritožba. Drugi rezervni deli pa naj bi bili posebni za vsakega proizvajalca švicarskih ročnih ur in naj ne bi obstajala nikakršna zamenljivost delov, zasnovanih za ročne ure enega proizvajalca, z deli, zasnovanimi za drugega. Tako naj bi bilo opravljanje storitev popravljanja in vzdrževanja popolnoma odvisno od dobave rezervnih delov zadevnega proizvajalca, ki naj bi zato imel monopolni položaj.

55 Nazadnje, tožeča stranka oporeka trditvi Komisije iz točke 26 izpodbijane odločbe, da „trg rezervnih delov“ ni upoštevni trg, če lahko potrošnik preide na drug primarni proizvod. Tožeča stranka meni, da čeprav obstaja možnost, da potrošnik preide na drugo znamko na trgu ročnih ur, Komisija ni dokazala, da bi lastnik švicarske ročne ure dejansko prešel na drugo znamko, tako da je sklicevanje Komisije na ta dejavnik brezpredmetno.

56 Prvič, Komisija trdi, da je njena preiskava pokazala, da storitve popravljanja in vzdrževanja ter dobava rezervnih delov pomenijo poprodajni trg, ki je ločen od primarnega trga proizvajanja ročnih ur.

57 Dalje, Komisija poudarja, da je v točki 14 izpodbijane odločbe navedla, da na podlagi podatkov, s katerimi je razpolagala, trga ni mogla natančno opredeliti. Zato naj bi torej kljub dvomom, ki jih je imela v zvezi s tem (izpodbijana odločba, točka 14), štela (izpodbijana odločba, točka 15), da primarni trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur skupaj s povezanima poprodajnima trgoma popravil in vzdrževanja na eni strani ter rezervnih delov na drugi pomeni upoštevni trg.

58 Kljub težavam pri opredelitvi trga naj Komisija ne bi našla nobenega dokaza o obstoju sporazuma ali usklajenega ravnanja podjetij, glede katerih je vložena pritožba. Ugotovila naj bi tudi, da podjetja, zoper katera je vložena pritožba, skupaj nimajo prevladujočega položaja, ker je med njimi velika konkurenca (izpodbijana odločba, točka 40). Zato naj bi lahko upravičeno sklenila, da ni našla nobenega dokaza o kršitvi pravil o konkurenci na nobenem od trgov, ne glede na to, kako so opredeljeni.

59 Drugič, Komisija oporeka trditvi tožeče stranke, da je bilo v izpodbijani odločbi napačno ugotovljeno, da trg „storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur“ ni ločen trg, temveč da ga je treba preučiti skupaj s primarnim trgom.

60 Komisija naj bi lahko tudi upravičeno ugotovila povezavo med primarnim trgom proizvodnje in prodaje luksuznih ročnih ur ter obema poprodajnima trgoma (glej zlasti izpodbijano odločbo, točka 18). Tožeča stranka naj bi samo izrazila svoje nestrinjanje s presojo Komisije, ne da bi predložila dokaze ali trditve, ki bi dokazovale, da je ta presoja napačna.

61 Kot navaja Komisija, njen sklep o upoštevnem trgu iz izpodbijane odločbe temelji tako na podatkih, ki jih je predložila tožeča stranka, kot na izsledkih njene preiskave. Poleg tega naj bi v izpodbijani odločbi navajala posebne podatke v zvezi z upoštevnim trgom proizvodov, zlasti s poprodajnima trgoma vzdrževanja in popravil na eni strani ter sestavnih in rezervnih delov na drugi strani (izpodbijana odločba, točke od 19 do 26 ter opombe št. 15 in od 18 do 20).

62 Intervenientka zatrjuje, da je lahko Komisija v točki 22 izpodbijane odločbe pravilno sklepala, da je strošek poprodajnih storitev med življenjsko dobo ročne ure za kupca manjši strošek v primerjavi z začetnim stroškom nakupa ure, in da ga potrošnik šteje za razmeroma nepomemben dejavnik celotne cene. Intervenientkine izkušnje naj bi kazale, da stroški vzdrževanja in popravil niso takojšnja in prvotna skrb kupca ročne ure. Prav tako naj bi za poprodajne storitve za tehnično zahtevne ročne ure visokokakovostnih znamk veljale nekatere posebnosti, ki jih je treba upoštevati. Vsaka ura naj bi bila sestavljena iz velikega števila delov, ti pa naj bi bili za vsak model ure drugačni. Zato naj bi bili za popravljanje tovrstnih ur zelo pomembni usposobljenost, strokovnost in instrumenti, ki so za to potrebni.

63 Intervenientka poleg tega trdi, da je za vsako znamko izredno pomembna visoka kakovost poprodajnih storitev in popravil, saj potrošniki to storitev dojemajo kot del kakovosti same ure. Glede na intervenientkine izkušnje je to mogoče zagotoviti le z obsežnim izobraževanjem, opremo, navodili in nadzorom, ki od nje zahtevajo velika vlaganja.

64 Zato se intervenientka strinja s stališčem Komisije, da poprodajna trga popravil in vzdrževanja ter rezervnih delov nista ločena prodajna trga. Nasprotno, šlo naj bi za stranska dela primarnega trga, na katerem je živahna konkurenca in od katerega naj bi bila v celoti odvisna.

Presoja Splošnega sodišča

65 V skladu z ustaljeno sodno prakso nadzor sodišča Unije nad izvrševanjem pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki ga ima Komisija pri obravnavanju pritožb, ne sme pripeljati do zamenjave presoje Komisije glede interesa Skupnosti z njegovo, ampak je namenjeno preverjanju, da sporna odločba ne temelji na neresničnih dejstvih in da ni prišlo do napačne uporabe prava, napake pri presoji ali zlorabe pooblastil (sodba Splošnega sodišča z dne 14. februarja 2001 v zadevi SEP proti Komisiji, T-115/99, Recueil, str. II-691, točka 34, in zgoraj v točki 26 navedena sodba Piau proti Komisiji, točka 81).

66 Prav tako je lahko opredelitev zadevnega ali upoštevnega trga, če vključuje zahtevne gospodarske presoje Komisije, predmet le omejenega nadzora sodišča Unije (glej v tem smislu sodbi Splošnega sodišča z dne 17. septembra 2007 v zadevi Microsoft proti Komisiji, T-201/04, ZOdl., str. II-3601, točka 482, in z dne 7. maja 2009 v zadevi NVV in drugi proti Komisiji, T-151/05, ZOdl., str. II-1219, točka 53).

67 Pojem upoštevnega trga namreč vključuje to, da lahko obstaja dejanska konkurenca med proizvodi ali storitvami, ki so na tem trgu, za kar je potrebna zadostna stopnja medsebojne zamenljivosti glede na enako uporabo med vsemi proizvodi ali storitvami, ki so na istem trgu (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 13. februarja 1979 v zadevi Hoffmann-La Roche proti Komisiji, 85/76, Recueil, str. 461, točka 28, in sodbo Splošnega sodišča z dne 30. januarja 2007 v zadevi France Télécom proti Komisiji, T-340/03, ZOdl., str. II-107, točka 80). Medsebojna zamenljivost ali nadomestljivost se ne presoja le glede na objektivne značilnosti zadevnih proizvodov in storitev, temveč je treba upoštevati tudi pogoje konkurence ter strukturo povpraševanja in ponudbe na trgu (sodba Sodišča z dne 9. novembra 1983 v zadevi Michelin proti Komisiji, 322/81, Recueil, str. 3461, točka 37, in sodba Splošnega sodišča z dne 17. decembra 2003 v zadevi British Airways proti Komisiji, T-219/99, Recueil, str. II-5917, točka 91).

68 Iz Obvestila Komisije o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti (UL 1997, C 372, str. 5, točka 7) je prav tako razvidno, da „[u]poštevni proizvodni trg obsega vse tiste proizvode in/ali storitve, ki jih potrošnik smatra za zamenljive ali nadomestljive glede na lastnosti proizvodov, njihove cene in namen“.

69 Iz navedenega obvestila izhaja, da presoja zamenljivosti povpraševanja zahteva določitev obsega proizvodov, ki jih potrošnik šteje za nadomestljive. Enega od načinov za izvedbo te določitve si lahko predstavljamo kot miselni eksperiment, ki predpostavlja manjše, a trajno spreminjanje upoštevnih cen in presojo verjetnih odzivov strank. V točki 17 tega obvestila Komisija navaja:

„[V]prašanje, na katerega je treba odgovoriti je, ali bi kupci […] ob majhnem (od 5 % do 10 %), vendar stalnem povečanju relativnih cen obravnavanih proizvodov in območij, prešli na že razpoložljive substitute ali ponudnike z drugih območij. Če bi bilo substitutov dovolj, da bi bilo zaradi njih povišanje cene nedobičkonosno, zaradi posledice izgube prodaje, dodatne substitute […] vključimo v upoštevni trg.“

70 Poleg tega je v točki 56 tega obvestila navedeno:

„Na določenih območjih je treba zgornja načela uporabljati previdno. To je v primerih, ko se obravnava primarni in sekundarni trg, zlasti, ko je treba ravnanje podjetij v določeni časovni točki analizirati na podlagi člena [82 ES]. Način opredelitve trgov v teh primerih je enak, to je presoja odzivanja potrošniških navad kupcev na relativne spremembe v cenah, kakor tudi upoštevanje omejitev nadomestljivosti, ki jih določajo pogoji na povezanih trgih. Ožja opredelitev trga pri sekundarnih proizvodih, na primer, rezervnih delih, se lahko zgodi, ko je pomembna skladnost s primarnimi

proizvodi. Težave pri iskanju skladnih sekundarnih proizvodov, ob upoštevanju visokih cen in dolge življenjske dobe primarnih proizvodov lahko povzroči, da so relativna povečanja cen sekundarnih proizvodov dobičkonosna. [Zgodi se] lahko tudi drugačna opredelitev trga, če je mogoča bistvena zamenljivost med sekundarnimi proizvodi, ali če lastnosti primarnih proizvodov omogočajo hitre in neposredne odzive potrošnikov na relativna povišanja cen sekundarnih proizvodov."

71 Komisija je pred izvedbo preiskave *prima facie* glede obstoja protikonkurenčnih ravnanj, ki so predmet preiskave (izpodbijana odločba, točke od 27 do 42), v obravnavani zadevi navedla, da je predpostavljala, da obstaja en primarni trg proizvodov, to je trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur, in dva poprodajna trga, to je trg storitev popravljanja in vzdrževanja luksuznih ali prestižnih ročnih ur ter trg rezervnih delov zanje (izpodbijana odločba, točka 15). Na podlagi svoje preiskave *prima facie* je menila, da poprodajna trga nista ločena upoštevna trga, temveč ju je treba obravnavati skupaj s primarnim trgom (izpodbijana odločba, točka 17).

72 Tožeča stranka v zvezi s temi ugotovitvami v bistvu navaja dva očitka. Prvič, meni, da je Komisija napačno nadomestila pojem „ročne ure, ki se jih izplača popravljati" – ki ga je tožeča stranka uporabljala v upravnem postopku – s pojmom „luksuzne ali prestižne ročne ure". Drugič, zatrjuje, da je Komisija napačno menila, da trg storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur ter „trg rezervnih delov" nista ločena trga, temveč ju je treba obravnavati skupaj s trgom luksuznih ali prestižnih ročnih ur. Trdi tudi, da rezervni deli, ki so posebni za vsako znamko, niso zamenljivi, tako da ima vsak proizvajalec monopol glede posebnih rezervnih delov, ki jih proizvaja.

Prvi očitek, ki se nanaša na napačno nadomestitev pojma „ročne ure, ki se jih izplača popravljati“ s pojmom „luksuzne ali prestižne ročne ure“

73 Glede prvega očitka tožeče stranke je treba poudariti, prvič, da je tožeča stranka na strani 5 svoje pritožbe sama navedla, da povpraševanje po rezervnih delih obstaja samo „za drage ročne ure“, saj se cenejše ročne ure ob napaki preprosto zamenjajo z drugo uro. Drugič, tožeča stranka je v dopisu z dne 30. januarja 2008 navedla, da se prodajne cene za nove ročne ure, ki so predmet pritožbe, gibljejo med 1500 in 4000 EUR, medtem ko v skladu s strokovnim mnenjem, ki ga je Komisija navedla v začasnem stališču, glavno nalogo ročne ure, to je merjenje časa, popolnoma in natančno opravljajo tudi naprave, ki stanejo okrog 25 EUR.

74 Ker so torej cene ročnih ur iz razreda, ki ga omenja tožeča stranka, od 60- do 160-krat višje od najcenejših ur, ki kljub vsemu zanesljivo izpolnjujejo svojo nalogo, Splošno sodišče meni, da se Komisija ni zmotila, ko je štela, da so ročne ure, ki so predmet pritožbe, „luksuzne ali prestižne ročne ure“.

75 Zato je treba prvi očitek tožeče stranke zavrniti.

Drugi očitek, ki se nanaša na neobstoj ločene preučitve trga storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur ter trga rezervnih delov

76 Tožeča stranka z drugim očitkom graja dejstvo, da Komisija trga storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur ter trga oziroma trgov rezervnih delov ni obravnavala kot ločene upoštevne trge, temveč jih je obravnavala skupaj s trgom luksuznih ali prestižnih ročnih ur kot celoto. Tožeča stranka poleg tega Komisiji očita, da v izpodbijani odločbi ni upoštevala dejstva, da rezervni deli, ki so posebni za vsako znamko, niso zamenljivi.

77 Komisija je v zvezi s tema poprodajnima trgoma v izpodbijani odločbi navedla naslednje splošne ugotovitve:

„(d) Poprodajna trga

(17) Kakor je bilo navedeno v točki 15 zgoraj, je Komisija preučila dva poprodajna trga: trg poprodajnih storitev (popravljanje in vzdrževanje) in trg rezervnih delov, ki štejeta za tipična primera poprodajnih trgov. *Prima facie* presoja položaja na primarnem trgu proizvodnje in prodaje luksuznih ali prestižnih ročnih ur ter na poprodajnih trgih vodi do sklepa, da se poprodajna trga ne štejeta za ločena upoštevna trga, temveč ju je treba preučiti skupaj s primarnim trgom […]

(18) Sicer pa je tudi ob predpostavljanju, da je treba ta trga šteti za ločena upoštevna trga, obstoj morebitnih protikonkurenčnih učinkov malo verjeten zaradi dejstva, da je primarni trg videti konkurenčen. Zlasti povišanja cen na poprodajnih trgih se največkrat ne izplačajo zaradi svojega vpliva na prodajo na primarnem trgu, razen če se cene na primarnem trgu znižajo, da bi se izravnale višje cene na poprodajnem trgu. Torej obstaja velika verjetnost, da konkurenca na primarnem trgu zagotavlja konkurenčno skupno ceno za paket proizvodov in storitev tako na primarnem kot na poprodajnih trgih (čeprav izbira strank ne temelji na natančnih izračunih za vso življenjsko dobo).“

– Preučitev glede trga rezervnih delov

78 Najprej je treba obravnavati ugotovitev Komisije, da trg rezervnih delov za luksuzne ali prestižne ročne ure ni ločen upoštevni trg. Komisija je v zvezi s tem menila:

Sestavni in rezervni deli za luksuzne ali prestižne ročne ure

(23) Kot je bilo navedeno zgoraj, je videti, da je poprodajni trg sestavnih in rezervnih delov za luksuzne ali prestižne ročne ure odvisen od primarnega trga teh ur in z njim tesno povezan. Ta ugotovitev je v nasprotju s sklepi [tožeče stranke], ki meni, da je trg rezervnih delov v obravnavani zadevi ločen trg […]

(24) Komisija je poleg tega upoštevala dejstvo, da je možno, da poprodajni trg, ki ga sestavljajo sekundarni proizvodi (rezervni deli) ene znamke primarnih proizvodov, v dveh primerih ni upoštevni trg: prvič, če ima potrošnik možnost preiti na sekundarne proizvode drugega proizvajalca in, drugič, če ima možnost zamenjati primarni proizvod in se torej izogniti višjim cenam na poprodajnem trgu. V obravnavani zadevi je očitno, da potrošniki niso blokirani, ne da bi imeli možnost preiti na drug primarni ali sekundarni proizvod.

(25) Kar zadeva možnost preiti na sekundarne proizvode drugega proizvajalca, je treba ugotoviti, da [tožeča stranka] ni uspela podati popolnega, natančnega in doslednega pojasnila glede obsega in omejitev nadomestljivosti rezervnih delov za luksuzne ali prestižne ročne ure.

(26) Vendar kar zadeva možnost preiti na drug primarni proizvod, so potencialni kupci luksuznih ali prestižnih ročnih ur popolnoma svobodni pri izbiri med številnimi znamkami luksuznih ali prestižnih ročnih ur, ki si konkurirajo. Kupci, ki že imajo take ure, pa imajo načeloma možnost, da zamenjajo primarni proizvod, zlasti ker ima veliko luksuznih ali prestižnih ročnih ur veliko preostalo vrednost na številnih trgih rabljenih predmetov in ker stroški, povezani z zamenjavo, ne vključujejo nikakršnih vlaganj, kot so izobraževanje, sprememba navad, namestitev, programske opreme in podobno, zaradi česar je zamenjava še toliko lažja. Ob upoštevanju zgoraj navedenega je razvidno, da imajo potrošniki na voljo veliko izbiro možnosti, da brez posebnih stroškov preidejo iz enega primarnega proizvoda na drugega."

79 Tako v skladu s splošno ugotovitvijo iz točke 24 izpodbijane odločbe trg rezervnih delov za primarne produkte neke znamke v dveh primerih ne more pomeniti ločenega trga: prvič, ko lahko potrošnik preide na rezervne dele drugega proizvajalca in, drugič, ko lahko potrošnik preide na drug primarni proizvod, da bi se izognil povišanju cen na trgu rezervnih delov.

80 Poudariti je treba, da tožeča stranka ne oporeka tej splošni ugotovitvi kot taki. Sicer pa Splošno sodišče meni, da je ta v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 67 zgoraj, in z obvestilom o opredelitvi upoštevnega trga, vendar pod pogojem, da se dokaže, da bi potrošniki pri zmernem in stalnem povišanju cen prešli na druge proizvode, primarne ali sekundarne, zaradi česar tako povišanje ne bi bilo dobičkonosno.

81 Zato je treba preučiti ugotovitve, ki jih je Komisija navedla v predložitveni odločbi, v zvezi z uporabo preizkusa, ki ga je nameravala določiti v točki 24 navedene odločbe.

82 Najprej je treba opozoriti, da čeprav je Komisija v preostanku izpodbijane odločbe „trg rezervnih delov“ štela za en sam poprodajni trg (glej zlasti točki 17 in 23 izpodbijane odločbe), je v točki 24 izpodbijane odločbe preučila položaje, v katerih je mogoče, da „trg [rezervnih delov] ene znamke primarnih proizvodov“ ne pomeni ločenega upoštevnega trga.

83 Ugotoviti je treba, da se točke od 24 do 26 izpodbijane odločbe nanašajo na dva deloma različna dela opredelitve upoštevnega trga. Prvič, gre za vprašanje, ali vsi rezervni deli za luksuzne ali prestižne ure sestavljajo en sam ali več trgov, saj deli, ki so posebni za vsako znamko, sestavljajo ločene trge. Komisija je dejavnike, povezane s tem vprašanjem – možnostjo potrošnikov, da preidejo na rezervne dele drugih proizvajalcev, da bi se izognili povišanju cen nekega proizvajalca – obravnavala v točki 25 izpodbijane odločbe. Drugič, gre za vprašanje, ali je treba trg rezervnih delov ali več teh trgov obravnavati kot ločene upoštevne trge, ali jih je treba preučiti skupaj s primarnim trgom luksuznih ali prestižnih ur kot en sam skupen upoštevni trg. Komisija je dejavnike, povezane s tem vprašanjem – glede možnosti potrošnikov, da preidejo na drug primarni proizvod, da bi se izognili povišanju cen rezervnih delov nekega proizvajalca – obravnavala v točki 26 izpodbijane odločbe.

84 Na prvem mestu, glede možnosti potrošnika, da preide na rezervne dele drugih proizvajalcev, je treba najprej ugotoviti, da je v skladu s sodno prakso in z obvestilom o opredelitvi upoštevnega trga, navedenima v točkah od 67 do 70 zgoraj, vprašanje o obstoju take možnosti in torej vprašanje, ali gre za en trg rezervnih delov ali več trgov rezervnih delov, ki so posebni za vsako znamko, odvisno predvsem od obstoja zadostne stopnje nadomestljivosti rezervnih delov različnih proizvajalcev.

85 V zvezi s tem je iz besedila izpodbijane odločbe razvidno, da se je Komisija odločila, da ne bo zavzela jasnega stališča o nadomestljivosti rezervnih delov različnih proizvajalcev, saj se je v točki 25 izpodbijane odločbe omejila na ugotovitev, da „[tožeča

stranka] ni uspela podati popolnega, natančnega in doslednega pojasnila glede obsega in omejitev nadomestljivosti rezervnih delov za luksuzne ali prestižne ročne ure“.

86 Ta pristop je v nasprotju z začasnim stališčem, v katerem je Komisija izrecno trdila, da na splošno ni nadomestljivosti med rezervnimi deli, ki pripadajo različnim znamkam, zaradi razlik v velikosti, obliki in drugih dejavnikih. Tako so v skladu z začasnim stališčem proizvajalci luksuznih ali prestižnih ur edini dobavitelji posebnih vrst rezervnih delov za svoje lastne znamke.

87 Tudi intervenientka je izjavila, da so sestavni deli vsake ročne ure različni in da velik del rezervnih delov za te ure ni zamenljiv z deli drugih proizvajalcev, ker niso združljivi s primarnimi proizvodi.

88 Poleg tega je iz spisa razvidno, da je tožeča stranka med upravnim postopkom predložila kopiji odločbe švicarskih organov, pristojnih za konkurenco, v zadevi ETA SA Manufacture horlogère suisse (Zbirka odločb in obvestil švicarskih organov, pristojnih za konkurenco, 2005/1, str. 128) in začasnega stališča nizozemskega organa, pristojnega za konkurenco, z dne 12. julija 2002 v zvezi s pritožbo, ki je podobna pritožbi tožeče stranke pri Komisiji. Nizozemski organ, pristojen za konkurenco, je menil, da „so [bili] rezervni deli za zadevne ročne ure vezani na znamko in da niso [bili] nadomestljivi“, tako da obstaja veliko število trgov, in sicer en trg za posebne rezervne dele vsake od znamk. Švicarski organi, pristojni za konkurenco, so menili, da sestavni deli ročnih ur, ki spadajo k določeni družini ročnih ur, niso zamenljivi s sestavnimi deli, ki spadajo k drugim družinam, tako da sestavni in rezervni deli, ki jih proizvaja ETA, spadajo v veliko število upoštevnih trgov.

89 Ne glede na vprašanje, ali bi Komisija v izpodbijani odločbi morala upoštevati te okoliščine in ali so te take, da lahko omajajo presojo Komisije, je treba ugotoviti, da možnost potrošnika, da preide na rezervne dele drugega proizvajalca, da bi se izognil povišanju cen rezervnih delov, v izpodbijani odločbi nikakor ni dokazana. Zato Komisija ni imela pravice, da se v okviru opredelitve upoštevnega trga v obravnavani zadevi opre na to domnevo.

90 Poleg tega ni mogoče izključiti, da bi Komisija – če bi se odločila zavzeti stališče o nadomestljivosti rezervnih delov, zlasti na podlagi svoje presoje v začasnem stališču in dejanskih okoliščin, ki sta jih vsebovala odločba švicarskih organov, pristojnih za konkurenco, in stališče nizozemskega organa, pristojnega za konkurenco – prišla do sklepa, da na splošno ni zamenljivosti med rezervnimi deli, ki pripadajo različnim znamkam, tako da ne more obstajati učinkovita konkurenca med navedenimi deli, vsaj kar zadeva dele, ki so posebni za vsako znamko.

91 Na drugem mestu, preučiti je treba trditev Komisije, da se lahko potrošniki povišanju cen rezervnih delov izognejo tako, da preidejo na drug primarni proizvod.

92 Prvič, ta možnost v skladu z izpodbijano odločbo obstaja, čeprav potrošnik že ima luksuzno ali prestižno uro, saj ima lahko ta ura veliko preostalo vrednost na trgu rabljenih predmetov. Ta možnost naj bi bila poleg tega olajšana zaradi dejstva, da ni potrebno nobeno izobraževanje, sprememba navad, namestitev in programska oprema.

93 Najprej je treba poudariti, da zaradi zapletenosti popravljanja in vzdrževanja ročnih ur povpraševanje po rezervnih delih načeloma ni odvisno od uporabnikov ročnih ur, temveč od strokovnjakov, ki opravljajo te storitve. Zato bi bilo z vidika potrošnika povišanje cen rezervnih delov običajno vključeno v ceno teh storitev.

94 Dalje, ugotoviti je treba, da Komisija v okviru svoje analize, ki je vodila do sklepa o možnosti potrošnika, da preide na drug primarni proizvod, nikakor ni upoštevala svoje ugotovitve iz točke 22 izpodbijane odločbe, da je strošek poprodajnih storitev med življenjsko dobo ročne ure za kupca manjši strošek v primerjavi z začetnim stroškom nakupa luksuzne ali prestižne ročne ure in da ga potrošnik šteje za razmeroma nepomemben dejavnik celotne cene.

95 V zvezi s tem je iz dokumentov, ki so bili predloženi na zahtevo Splošnega sodišča, in iz intervenientkinih izjav razvidno, da je skupni strošek storitev popravljanja in vzdrževanja teh ur v desetletnem obdobju za večino modelov nižji od 5 % nakupne cene nove ročne ure. Poleg tega je treba poudariti, da je cena rezervnih delov običajno del teh stroškov, tako da pomeni še manjši delež nakupne cene nove ročne ure. Tako je očitno, da je zmerno povišanje cen rezervnih delov zanemarljiv znesek v primerjavi s ceno nove luksuzne ali prestižne ročne ure.

96 Ta okoliščina pa lahko omaja veljavnost ugotovitve Komisije glede možnosti potrošnikov, da preidejo na drug primarni proizvod. Komisija namreč ne dokazuje, da bi se lahko potrošnik razumno odločil, da preide na drug primarni proizvod, da bi se izognil povišanju cen storitev popravljanja in vzdrževanja, ki so posledica zmernega

povišanja cen rezervnih delov, saj pomeni nakup drugega primarnega proizvoda bistveno večji strošek.

97 Navedba Komisije, da obstaja trg rabljenih predmetov za ročne ure, ne more ublažiti te opustitve v njeni presoji. V točki 26 izpodbijane odločbe se omejuje na navedbo, da „imajo [kupci] načeloma možnost, da zamenjajo primarni proizvod, zlasti ker ima veliko luksuznih ali prestižnih ročnih ur veliko preostalo vrednost na številnih trgih rabljenih predmetov“.

98 Komisija v zvezi s tem ne trdi, da imajo vse ali vsaj večina luksuznih ali prestižnih ročnih ur veliko preostalo vrednost na trgu rabljenih predmetov. Tako je iz izpodbijane odločbe razvidno, da je prodaja luksuzne ali prestižne ročne ure po razumni ceni na trgu rabljenih predmetov le možen dogodek. Poleg tega Komisija nikakor ni preučila vprašanja, ali bi bila razlika med doseženo ceno in ceno, plačano za drugo ročno uro – in torej izguba, ki bi jo potrošnik utrpel zaradi zamenjave ročne ure – tudi v primeru prodaje na trgu rabljenih predmetov manjša od zneska, ki bi se lahko privarčeval ob izogibanju zmernemu povišanju rezervnih delov posamezne znamke.

99 Dodati je treba, da je treba za prodajo ročne ure na trgu rabljenih predmetov načeloma zagotoviti, da je v dobrem stanju. Tako mora potrošnik uro načeloma dati v popravilo, preden jo proda, saj bi moral stroške takega popravila sicer nositi kupec, kar se vsekakor odraža na prodajni ceni za potrošnika. Zato je teza Komisije, da se lahko potrošnik izogne povišanju cen rezervnih delov tako, da svojo ročno uro proda na trgu rabljenih predmetov in kupi drugo, povsem neverjetna, saj mora morebitno povišanje cen rezervnih delov v vsakem primeru trpeti potrošnik.

100 Nazadnje, Komisija v točki 26 izpodbijane odločbe meni, da stroški zamenjave z drugim primarnim proizvodom ne vključujejo nikakršnih vlaganj, kot so izobraževanje, sprememba navad, namestitev ali programske opreme, zaradi česar je taka zamenjava še toliko lažja.

101 V zvezi s tem je treba poudariti, da se je Komisija odločila, da bo trg rezervnih delov presojala s stališča končnega potrošnika (uporabnika ročne ure). Uporaba take potrošne dobrine običajno ne vključuje nikakršnih vlaganj, kot so izobraževanje, sprememba navad, namestitev ali programske opreme. Komisija tako ne more veljavno šteti, da neobstoj takih vlaganj olajšuje zamenjavo z drugim primarnim proizvodom.

102 Na podlagi zgoraj navedenega je treba ugotoviti, da Komisija v točki 26 izpodbijane odločbe ni dokazala, da lahko potrošniki, ki že imajo luksuzno ali prestižno uro, razumno preidejo na drug primarni proizvod, da bi se izognili povišanju cen rezervnih delov. Okoliščine, ki jih navaja Komisija, kažejo le povsem teoretično možnost prehoda na drug primarni proizvod, ki ne more zadostovati za dokazovanje za namene opredelitve upoštevnega trga. Ta namreč temelji na konceptu obstoja učinkovite konkurence, ob predpostavki, da bi pri zmernem povišanju cen zadostno število potrošnikov dejansko prešlo na druge proizvode, primarne ali sekundarne, zaradi česar tako povišanje ne bi bilo dobičkonosno (glej zgoraj točke 67, 69 in 70).

103 Drugič, preučiti je treba učinek trditve iz točke 26 in opombe št. 27 izpodbijane odločbe, da lahko potencialni kupci luksuznih ali prestižnih ročnih ur prosto izbirajo med številnimi obstoječimi znamkami luksuznih ali prestižnih ročnih ur, ki si konkurirajo. Komisija je v zvezi s tem na obravnavi navedla, da dejavniki glede potrošnikov, ki že

imajo ročne ure, navedeni v izpodbijani odločbi, niso bistvena podlaga njenega sklepa v zvezi z opredelitvijo upoštevnega trga. Trdi, da je razlog za skupno obravnavanje primarnega trga in poprodajnih trgov kot enega samega skupnega trga („sistemski trg“) to, da povišanje cen na poprodajnih trgih povzroči premik povpraševanja proti proizvodom drugih proizvajalcev na primarnem trgu, kar naj bi povzročilo nedobičkonosnost takega povišanja.

104 Poudariti je treba, da je tako ravnanje v skladu s sodno prakso, saj se v okviru opredelitve upoštevnega trga ni treba omejiti na presojo le glede na objektivne značilnosti zadevnih proizvodov in storitev, temveč je treba upoštevati tudi pogoje konkurence ter strukturo povpraševanja in ponudbe na trgu (glej točko 67 zgoraj).

105 Vendar je iz sodne prakse, navedene v točki 67 zgoraj, in iz obvestila o opredelitvi upoštevnega trga razvidno, da mora biti – da bi se lahko primarni trg in poprodajna trga obravnavala skupaj, morebiti kot en sam enotni trg oziroma „sistemski trg“ – za primer, ki ga predvideva Komisija (glej točko 103 zgoraj) dokazano, da bi pri zmernem povišanju cen proizvodov ali storitev, ki spadajo na poprodajni trg, zadostno število potrošnikov dejansko prešlo na druge primarne proizvode, zaradi česar tako povišanje ne bi bilo dobičkonosno (glej tudi v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 12. decembra 1991 v zadevi Hilti proti Komisiji, T-30/89, Recueil, str. II-1439, točka 75). Drugače povedano, v nasprotju z navedbami Komisije v točki 26 in v opombi št. 27 izpodbijane odločbe samo možnost, da potrošnik izbira med številnimi obstoječimi znamkami primarnega proizvoda ne zadostuje, da bi se primarni trg in poprodajna trga obravnavala kot en sam trg, če ni dokazano, da je ta izbira odvisna zlasti od pogojev konkurence na sekundarnem trgu.

106 Komisija pa v obravnavani zadevi v izpodbijani odločbi ni dokazala, da ima povišanje cen posameznega proizvajalca na poprodajnem trgu kakršen koli vpliv na količino njegove prodaje na primarnem trgu. Nasprotno, večkrat je poudarila, da je strošek storitev popravljanja in vzdrževanja (v katerega je vključena cena rezervnih delov) minimalen in razmeroma nepomemben v primerjavi z začetno ceno luksuzne ali prestižne ročne ure (glej točko 94 zgoraj). V skladu s trditvijo Komisije iz opombe št. 27 izpodbijane odločbe ostane ta strošek v primerjavi z začetno ceno minimalen, tudi če upoštevamo celotno življenjsko dobo proizvoda, tako da je malo verjetno, da bi potencialni kupci izračunavali ta strošek za celotno življenjsko dobo primarnega proizvoda. Komisija v isti opombi sklene, da „potrošnik stroška poprodajnih storitev ne upošteva kot merilo pri izbiri ročne ure“.

107 Torej iz zgoraj navedenega izhaja, da Komisija ni dokazala, da lahko potrošniki, ki že imajo luksuzno ali prestižno uro, razumno preidejo na drug primarni proizvod, da bi se izognili povišanju cen rezervnih delov, niti da, na splošno, cene rezervnih delov vplivajo na konkurenco med primarnimi proizvodi. Zato ni dokazala niti, da bi povišanje cen posameznega proizvajalca povzročilo premik povpraševanja proti ročnim uram drugih proizvajalcev, kar bi povzročilo nedobičkonosnost takega povišanja. Tako je s tem, da jih je obravnavala skupaj, kot da spadajo v en sam trg, storila očitno napako pri presoji.

108 Ta sklep potrjuje tudi dejstvo, da je, kot je razvidno iz odločbe švicarskih organov, pristojnih za konkurenco, v zadevi ETA SA Manufacture horlogère suisse, ETA največji proizvajalec sestavnih in rezervnih delov za švicarske ročne ure – vključno z luksuznimi ali prestižnimi. Vendar ta družba ne proizvaja celotnih ročnih ur. V skladu s sodno prakso pa je dejstvo, da na trgu obstajajo specializirani gospodarski subjekti, ki so dejavni samo na poprodajnem trgu nekega primarnega trga, resen kazalnik obstoja ločenega trga (glej v tem smislu in po analogiji zgoraj v točki 105 navedeno sodbo Hilti proti Komisiji, točka 67).

109 Torej je treba šteti, da ni mogoče izključiti, da bi Komisija brez te napake in ob upoštevanju svoje ugotovitve iz začasnega stališča o splošnem neobstoju nadomestljivosti med rezervnimi deli različnih znamk, ter okoliščin, ki jih je v zvezi s tem navedla tožeča stranka (glej točke 86, 88 in 89 zgoraj), ugotovila obstoj ločenih upoštevnih trgov, ki jih sestavljajo rezervni deli, posebni za vsako znamko, glede na njihovo zamenljivost.

– Preučitev glede trga storitev popravljanja in vzdrževanja

110 V zvezi s trgom storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur je treba preučiti vprašanje, ali je sklep Komisije iz točke 17 izpodbijane odločbe, da se navedeni trg ne bi smel obravnavati kot ločeni upoštevni trg, utemeljen z ugotovitvami iz točk od 19 do 22 izpodbijane odločbe.

111 Komisija je v teh točkah navedla:

Vzdrževanje in popravilo po prodaji

(19) Očitno je, da je v sektorju luksuznih ali prestižnih ročnih ur naravni razvoj trga, za katerega je značilen porast povpraševanja po kompleksnih mehanizmih,

povzročil, da je večina skupin proizvajalcev takih ur spremenila svojo politiko in dovoli vzdrževanje in popravljanje teh ur samo znotraj svojih sistemov selektivne distribucije. V zadnjih dvajsetih letih so proizvajalci luksuznih ali prestižnih ročnih ur izbrali to posebno strategijo opravljanja poprodajnih storitev, eden za drugim, odvisno od pomena, ki ga posamezen proizvajalec pripisuje segmentu luksuznih proizvodov.

(20) Komisija opozarja, da proizvajalci ročnih ur štejejo vzdrževanje in popravljanje po prodaji za storitev, ki spada k distribuciji ročnih ur, kar potrjuje zlasti znesek dohodkov proizvajalcev ročnih ur na navedenem trgu. Ta znesek ni velik in v povprečju pomeni majhen delež vseh dohodkov. Poleg tega proizvajalci luksuznih ali prestižnih ročnih ur dojemajo vzpostavitev mreže za poprodajne storitve enake in enotne visoke kakovosti kot bistveno postavko, ki sledi povpraševanju strank, in kot temeljni sestavni del njihove konkurenčne strategije na primarnem trgu. Po zatrjevanju proizvajalcev bi primarni proizvod z vidika strank izgubil vrednost, če bi bila njegova podoba povezana s čimerkoli drugim kot z vrhunskim vzdrževanjem po prodaji, ki je lastno znamki in ki ga opravlja bodisi proizvajalec sam bodisi pooblaščeni servisi.

(21) Zdi se, da neodvisni urarji popravljavci ročnih ur niso vedno sposobni izpolnjevati merila za izbiro glede kakovosti, ki jih proizvajalci ročnih ur določajo za svoje pooblaščene serviserje […] Poleg tega nekateri proizvajalci navajajo, da naj bi bilo 30 % popravil, ki jih opravijo njihovi pooblaščeni poprodajni servisi, povezanih s škodo, ki je bila povzročena z neprimernimi in napačnimi popravili urarjev popravljavcev, ki nimajo ustreznega znanja in strokovnosti.

(22) Poudariti je treba tudi, da je zadevni proizvod poseben še zato, ker je strošek poprodajnih storitev v celotni življenjski dobi luksuzne ali prestižne ročne ure minimalen v primerjavi z začetnim stroškom same ročne ure in ga kupec šteje za razmeroma nepomemben dejavnik cene celotnega ‚paketa'."

112 Prvič, spomniti je treba (glej točko 108 zgoraj), da če na trgu obstajajo specializirani gospodarski subjekti, ki so dejavni samo na trgu, ki je vezan na primarni trg, ali na poprodajnem trgu, to pomeni resen kazalnik obstoja ločenega trga.

113 Tožeča stranka pa je v upravnem postopku zatrjevala, da je že okoliščina, da neodvisni urarji, kar je poklic, niso dejavni na trgu ročnih ur, temveč samo na trgu storitev popravljanja in vzdrževanja teh ur, pokazatelj obstoja ločenega trga za navedene storitve. Komisija ni upoštevala tega resnega pokazatelja, ki ga je navedla tožeča stranka.

114 Drugič, ugotoviti je treba, da čeprav so okoliščine obravnavane zadeve zelo posebne, saj gre na eni strani za trg proizvodov in na drugi strani za trg poprodajnih storitev, Komisija ni prosta obveznosti upoštevanja sodne prakse v zvezi z opredelitvijo upoštevnega trga, ko se odloči, da bo poprodajni trg obravnavala skupaj s primarnim trgom, morebiti kot en sam upoštevni trg.

115 Razen navedbe, da je strošek poprodajnih storitev minimalen v primerjavi z začetnim stroškom nakupa luksuzne ali prestižne ročne ure, pa se nobena ugotovitev Komisije iz točk od 19 do 22 izpodbijane odločbe ne nanaša na dejavnike iz sodne prakse, povzete v točki 67 zgoraj, niti ne na tiste iz obvestila o opredelitvi upoštevnega trga (glej točke od 68 do 70 zgoraj).

116 Poleg tega je treba poudariti, da Komisija ni opravila analize, ki jo je tožeča stranka štela za najpomembnejšo glede trga ali trgov rezervnih delov, in sicer, *mutatis mutandis*, tiste, s katero bi bilo mogoče ugotoviti, ali se lahko potrošniki izognejo povišanju cen storitev popravljanja in vzdrževanja tako, da preidejo na primarne proizvode drugih proizvajalcev.

117 Tretjič, spomniti je treba, da je v skladu s točko 22 izpodbijane odločbe strošek poprodajnih storitev minimalen v primerjavi z začetnim stroškom nakupa ročne ure in da v skladu z opombo št. 27 izpodbijane odločbe „potrošnik stroška poprodajnih storitev [naj] ne [bi] upošteva[l] kot merilo pri izbiri ročne ure“.

118 Zato Splošno sodišče ob upoštevanju teh dejavnikov in neobstoja drugih dokazovanj v izpodbijani odločbi, ki bi upoštevala merila, določena s sodno prakso in obvestilom o opredelitvi upoštevnega trga (navedena v točkah od 67 do 70 zgoraj), meni, da Komisija ni dokazala, da bi zmerno povišanje cen na trgu storitev povzročilo premik povpraševanja na trgu luksuznih in prestižnih ročnih ur, ki bi lahko povzročil

nedobičkonosnost takega povišanja, niti ni dokazala, da cena storitev na splošno vpliva na konkurenco med primarnimi proizvodi.

119 Iz tega izhaja, da Komisija na podlagi ugotovitev, ki jih je predstavila v točkah od 19 do 22 izpodbijane odločbe, ni mogla sklepati, da trga storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur nista ločena upoštevna trga, temveč da ju je treba, nasprotno, obravnavati skupaj s trgom luksuznih ali prestižnih ročnih ur. Komisija naj bi zato v zvezi s tem storila očitno napako pri presoji.

120 Glede na to, da je Komisija pri ugotovitvah, da trg storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur ter trg ali trgi rezervnih delov niso upoštevni trgi, ki bi jih bilo treba obravnavati ločeno, storila napako pri presoji, je treba preveriti, ali lahko Komisija kljub tej napaki utemeljeno sklepa, da ne obstaja zadosten interes Skupnosti za nadaljevanje preiskave.

121 Iz izpodbijane odločbe je jasno razvidno, da je bil eden od glavnih razlogov za sklep Komisije o neobstoju tega interesa majhna verjetnost obstoja kršitve členov 81 ES in 82 ES. Tako je treba preučiti, ali je napačna opredelitev upoštevnega trga lahko vplivala na ugotovitve Komisije o verjetnosti obstoja kršitev pravil Skupnosti o konkurenci.

3. *Kršitev člena 81 ES*

Trditve strank

122 Tožeča stranka trdi, da so se proizvajalci švicarskih ročnih ur dejansko sporazumeli, da neodvisne popravljavce ročnih ur izločijo iz skupnostnega trga storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur, s čimer so kršili člen 81 ES. Poleg tega meni, da je Komisija storila napako s tem, da je zavrnitev dobave rezervnih delov neodvisnim popravljavcem štela za del sistema selektivne distribucije, za katerega velja skupinska izjema, določena z Uredbo št. 2790/1999.

123 Tožeča stranka glede točk 27 in 28 izpodbijane odločbe, v katerih Komisija zatrjuje, da ni našla nobenega dokaza o obstoju usklajenega ravnanja, trdi, da običajno na obstoj takega ravnanja ne kažejo neposredni dokazi, temveč preostale okoliščine. Tožeča stranka pa naj bi v zvezi s tem med upravnim postopkom predložila več indicev. Navedla naj bi, prvič, da je večina proizvajalcev švicarskih ročnih ur prekinila dobavo rezervnih delov v natančno določenem obdobju, drugič, da velika večina proizvajalcev, zoper katere je bila usmerjena pritožba, spada v dobro organizirane „skupine“ proizvajalcev in, tretjič, da se vsi redno sestajajo za obravnavanje strateških vprašanj kot člani Fédération horlogère suisse (FHS). Komisija pa naj ne bi upoštevala teh okoliščin in naj bi se omejila na oporekanje glede dolžine obdobja, v katerem so proizvajalci švicarskih ročnih ur dejansko zavračali nadaljnjo dobavo rezervnih delov (izpodbijana odločba, točka 16). Celo to oporekanje Komisije naj ne bi bilo utemeljeno, saj naj bi ji tožeča stranka predložila dokument o koncentraciji izpodbijanih zavrnitev v določenem obdobju v določeni državi članici.

124 Komisija je po mnenju tožeče stranke vsekakor napačno sklepala, da je lahko zadevno ravnanje upravičeno na podlagi skupinske izjeme v skladu s členom 81(1) ES, saj niso izpolnjeni pogoji iz člena 81(3) ES, kot so natančneje določeni v Uredbi št. 2790/1999.

125 Komisija trdi, da kot je razložila v točkah 27 in 28 izpodbijane odločbe, med preiskavo ni našla nobenega dokaza o obstoju usklajenega ravnanja ali sporazuma med proizvajalci luksuznih ali prestižnih ročnih ur. Tožeča stranka naj ji ne bi predložila nobene zanesljive informacije, na katero bi se lahko oprla pri ugotavljanju kršitve člena 81 ES. Ravno nasprotno, primarni trg ročnih ur naj bi se izkazal za konkurenčnega, česar tožeča stranka ni izpodbijala.

126 Komisija glede dokumenta o koncentraciji zavrnitev v določenem času, ki ga je predložila tožeča stranka, poudarja, da ga je sestavila tožeča stranka sama, ne da bi navedla vir, in da se nanaša samo na eno državo članico. Zato naj bi bila dokazna vrednost navedenega dokumenta majhna. Vsekakor naj bi prikazoval naraščanje zavrnitev dobave rezervnih delov za ročne ure v letih od 1985 do 2008 in odražal naravni razvoj trga.

127 Komisija zatrjuje, da je selektivni sistem distribucije, ki so ga uvedli proizvajalci švicarskih ročnih ur, v skladu z Uredbo št. 2790/1999 in da ne obstaja noben dokaz o obstoju ravnanj, ki bi bila v nasprotju s členom 4(a) navedene uredbe. To, da so proizvajalci švicarskih ročnih ur spremenili prakso in se odločili za selektivnejši sistem distribucije, ki temelji na merilih kakovosti, naj bi bilo v celoti posledica razvoja trga in naj bi ustrezalo tako povpraševanju potrošnikov kot cilju proizvajalcev, da zagotavljajo storitve boljše kakovosti.

128 Intervenientka trdi, da je navedba tožeče stranke glede koncentracije zavrnitev v določenem času – v obdobju približno dveh let pred vložitvijo pritožbe – vsebinsko napačna.

129 Poleg tega se intervenientka pridružuje ugotovitvi Komisije, da je glede kakovosti poprodajnih storitev, ki jih opravijo neodvisni popravljavci ročnih ur, več pritožb kot glede popravil, ki jih opravijo pooblaščeni serviserji ali proizvajalec sam.

Presoja Splošnega sodišča

130 Prvič, glede očitka tožeče stranke v zvezi z obstojem omejevalnega sporazuma med proizvajalci švicarskih ročnih ur je treba ugotoviti, da tožeči stranki ni uspelo dokazati, da je ugotovitev Komisije iz točke 28 izpodbijane odločbe o tem, da tožeča stranka ni predložila nobenega dokaza, ki bi omogočal domnevanje obstoja omejevalnega sporazuma ali usklajenega ravnanja, namenjenega izločitvi neodvisnih urarjev s trga storitev popravljanja in vzdrževanja luksuznih ali prestižnih ročnih ur, nezakonita.

131 Posebej je treba poudariti, da dokument z naslovom „naraščanje zavrnitev“ dokazuje, da so leta 1985 samo tri znamke zavrnile dobavo rezervnih delov, da se je leta 1990 to število povzpelo na pet, leta 1995 na 15, leta 2000 na 35, leta 2005 na 38 in, nazadnje, leta 2008 na 50.

132 Zato je treba ugotoviti, da celo ta dokument, ki ga je sestavila tožeča stranka, kvečjemu potrjuje stališče Komisije, da naraščanje zavrnitev ni posledica sporazuma, temveč vrste neodvisnih poslovnih odločitev proizvajalcev švicarskih ročnih ur.

133 Drugič, tožeča stranka trdi, da je praksa selektivne distribucije rezervnih delov – ki vključuje zavrnitev dobave navedenih delov neodvisnim urarjem in prepoved podjetjem, ki so člani mreže, da dobavljajo navedene dele subjektom zunaj mreže – ravnanje, ki je v nasprotju s členom 81 ES in ne more biti upravičeno do skupinske izjeme na podlagi Uredbe št. 2790/1999.

134 Spomniti je treba, da člen 2(1) navedene uredbe določa:

„V skladu s členom 81(3) [ES] in ob upoštevanju določb te uredbe, člen 81(1) [ES] ne velja za sporazume ali usklajena ravnanja, ki jih skleneta dve ali več podjetij, od katerih za namene sporazuma vsako posluje na različni stopnji proizvodnje ali distribucijske verige, in ki se nanašajo na pogoje, po katerih lahko pogodbene stranke kupujejo, prodajajo ali preprodajajo nekatero blago ali storitve (‚vertikalni sporazumi').

Ta izjema velja, če taki sporazumi vsebujejo omejitve konkurence, ki spadajo v področje uporabe člena 81(1) [ES] (‚vertikalne omejitve')."

135 V skladu s členom 3 iste uredbe „izjema, predvidena v členu 2, velja pod pogojem, da tržni delež, ki ga ima dobavitelj, ne presega 30 % upoštevnega trga, na katerem prodaja pogodbeno blago ali storitve“.

136 Poleg tega točka 94 Smernic o vertikalnih omejitvah (UL 2000, C 291, str. 1) določa:

„Če dobavitelj proizvaja originalno opremo in nadomestne dele za to opremo, bo dobavitelj pogosto edini ali glavni dobavitelj na trgu nadomestnih delov za drugo vgradnjo. […] Upoštevni trg za uporabo [U]redbe [št. 2790/1999] je lahko trg opreme za prvo vgradnjo vključno z nadomestnimi deli ali pa ločen trg opreme za prvo vgradnjo in trg opreme za drugo vgradnjo, odvisno od okoliščin primera, kot so učinki vpletenih omejitev, življenjska doba opreme ter pomembnost stroškov popravila ali zamenjave.“

137 Komisija je v zvezi s tem v točki 33 izpodbijane odločbe ugotovila:

„[…] Kot je bilo navedeno zgoraj, je analiza, ki jo je Komisija opravila za potrebe tega postopka, privedla do sklepa, da poprodajni trg rezervnih delov ne sme veljati za trg, ki je ločen od primarnega. Zato je treba presojati moč posameznega proizvajalca ročnih ur na trgu na splošno in zlasti upoštevati njegov položaj in njegovo moč na primarnem trgu. Zato se ob upoštevanju dejstva, da noben proizvajalec ročnih ur, ki jih zadeva pritožba, očitno nima prevladujočega položaja, niti nima tržnega deleža, ki bi bil večji od 30 %, zdi, da bi lahko imeli ugodnosti na podlagi uredbe o skupinskih izjemah.“

138 Spomniti je treba, da ni mogoče izključiti, da bi Komisija ob neobstoju očitne napake pri presoji, navedene v točki 107 zgoraj, lahko ugotovila obstoj ločenih upoštevnih trgov, ki jih sestavljajo rezervni deli, posebni za vsako znamko, glede na njihovo zamenljivost.

139 Vendar izpodbijana odločba ne vsebuje nobenega dokazovanja, da je tržni delež proizvajalcev švicarskih ročnih ur manjši od 30 % tudi na trgih rezervnih delov, ki so posebni za vsako znamko.

140 V teh okoliščinah ni mogoče izključiti, da bi Komisija ob neobstoju očitne napake pri presoji, navedene v točki 107 zgoraj, in če bi v izpodbijani odločbi povzela ugotovitev iz začasnega stališča, da so proizvajalci luksuznih in prestižnih ročnih ur edini dobavitelji posebnih vrst rezervnih delov za svoje lastne znamke, lahko ugotovila, da skupinska izjema, priznana z Uredbo št. 2790/1999, v skladu z določbo iz člena 3 te uredbe ne velja.

141 Poleg tega je treba poudariti, da Komisija v točki 43 izpodbijane odločbe pod naslovom „Sklep“, ki se nanaša na majhno verjetnost, da bi bili sistemi selektivne distribucije v nasprotju s členom 81 ES, poleg veljavnosti skupinske izjeme na podlagi Uredbe št. 2790/1999 ne navaja nobenega drugega elementa. Zato Splošno sodišče meni, da je bil ta dejavnik v zvezi s tem odločilen.

142 Zato je treba šteti, da je bila napaka Komisije pri presoji, navedena v točki 107, storjena tudi pri sklepu Komisije o majhni verjetnosti, da obstaja kršitev člena 81 ES.

4. *Kršitev člena 82 ES*

Trditve strank

143 Tožeča stranka glede ugotovitev Komisije iz točk od 39 do 42 izpodbijane odločbe trdi, da je Komisija v začasnem stališču priznala obstoj prevladujočega položaja ali monopola vsakega proizvajalca švicarskih ročnih ur glede rezervnih delov, ki so posebni za njegovo znamko. Ti prodajalci naj bi zlorabili položaj s tem, da so zavrnili nadaljnjo dobavo svojih rezervnih delov.

144 Po mnenju tožeče stranke okoliščina, da je trg švicarskih ur – po mnenju Komisije – konkurenčen trg, ne vpliva na pogoje konkurence na trgu storitev vzdrževanja in popravljanja, ki bi moral v obravnavanem primeru veljati za ločen upoštevni trg. Poudarja, da zadnjenavedeni trg ni več konkurenčen, razen določene stopnje konkurence, ki še obstaja med neodvisnimi popravljavci ročnih ur in proizvajalci švicarskih ročnih ur. Namen ravnanja proizvajalcev švicarskih ročnih ur, da zavračajo nadaljnjo dobavo rezervnih delov, naj bi bil odprava še te preostale konkurence.

145 Komisija poudarja, da je primarni trg trg ročnih ur, od katerega je povsem odvisen poprodajni trg rezervnih delov za ročne ure. Trg ročnih ur naj bi se izkazal za dovolj konkurenčnega in nobena okoliščina naj ne bi izkazovala skupnega prevladujočega položaja proizvajalcev švicarskih ročnih ur, še manj pa zlorabe prevladujočega položaja.

146 Intervenientka trdi, da nima prevladujočega položaja na primarnem trgu. Prav tako naj ne bi bile podane okoliščine, ki so potrebne za ugotovitev skupnega prevladujočega položaja.

Presoja Splošnega sodišča

147 Komisija v točki 41 izpodbijane odločbe ugotavlja:

„[K]ar zadeva poprodajne trge, je že bilo ugotovljeno, [da] se zdi neverjetno, da bi pomenili trge, ki jih je treba presojati ločeno, in torej vprašanja prevladujočega položaja na njih ni treba presojati ločeno od primarnega trga."

148 Komisija v točki 44 izpodbijane odločbe pod naslovom „Sklep" trdi:

„[A]naliza je privedla do sklepa, da na prvi pogled poprodajna trga v obravnavani zadevi nista ločena trga in da torej kaže, da na preučenih poprodajnih trgih ni prevladujočega položaja, ne skupnega ne posamičnega. Ob neobstoju prevladujočega položaja je vprašanje zlorabe povsem brezpredmetno."

149 Kot je že bilo navedeno v točki 109 zgoraj, ni mogoče izključiti, da bi Komisija v primeru neobstoja očitne napake pri presoji, navedene v točki 107 zgoraj, lahko ugotovila,

da sestavljajo rezervni deli, posebni za vsako znamko, ločene upoštevne trge, glede na njihovo zamenljivost.

150 Poudariti je treba, da izpodbijana odločba ne vsebuje nobene analize v zvezi s položajem, ki ga imajo proizvajalci švicarskih ročnih ur na trgih rezervnih delov, ki so posebni za vsako posamezno znamko. Tako se Komisija v izpodbijani odločbi ni oddaljila od ugotovitve iz začasnega stališča, da so proizvajalci luksuznih in prestižnih ročnih ur edini dobavitelji posebnih vrst rezervnih delov za svoje lastne znamke, niti ni zavzela stališča glede navedbe tožeče stranke, da imajo proizvajalci švicarskih ročnih ur prevladujoč položaj na trgih rezervnih delov, ki so posebni za njihove lastne znamke.

151 Zato ni mogoče izključiti, da bi Komisija, če bi ugotovila obstoj ločenih upoštevnih trgov za rezervne dele, ki jih sestavljajo rezervni deli, posebni za vsako znamko, in če bi torej preučila položaj proizvajalcev švicarskih ročnih ur na teh trgih, ponovila svojo ugotovitev iz začasnega stališča, da so proizvajalci luksuznih in prestižnih ročnih ur edini dobavitelji posebnih vrst rezervnih delov za svoje lastne znamke. Torej ni mogoče izključiti, da bi na tej podlagi ugotovila, da imajo navedeni proizvajalci prevladujoč položaj ali celo monopol vsaj za posamezne vrste rezervnih delov, ki sestavljajo upoštevne trge.

152 Glede na to, da se je Komisija pri sklepu o majhni verjetnosti obstoja kršitve člena 82 ES oprla na neobstoj prevladujočega položaja proizvajalcev švicarskih ročnih ur, je bila očitna napaka Komisije pri presoji, ki je bila storjena v okviru opredelitve upoštevnega trga, storjena tudi pri navedenem sklepu.

5. *Presoja zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave*

Trditve strank

153 Tožeča stranka meni, da so trditve Komisije iz točke 9 izpodbijane odločbe o omejenem vplivu učinkov zatrjevanih kršitev na delovanje skupnega trga, o zapletenosti potrebne preiskave in o majhni verjetnosti pridobitve dokazov o kršitvah napačne ali vsaj niso podprte z nobenim dokazom ali argumentom. Posebej meni, da je, z vidika izginotja obrtnega poklica v Uniji, napačna trditev o omejenem vplivu učinkov zatrjevanih kršitev.

154 Tožeča stranka poleg tega trdi, da je Komisija v točki 14 izpodbijane odločbe, čeprav je priznala, da „ni prepričana, da je v tem primeru trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur upoštevni (primarni) trg“, to opredelitev kljub temu upoštevala kot temelj za svojo presojo. Komisija brez opredelitve upoštevnega trga prav tako ni mogla skleniti, da „ni [bilo] nobenega znaka, da je delovanje tega trga moteno“, ne da bi pri tem storila logično napako.

155 Komisija naj tudi ne bi upoštevala dejstva, da zatrjevano protikonkurenčno ravnanje zadeva vse države članice, tako da je sama najbolj pristojna za sprejetje ukrepov, ki bi ponovno vzpostavili zdravo konkurenco na skupnem trgu. Tožeča stranka se sklicuje na sodno prakso, ki se nanaša na vprašanje, ali je Komisija ob napotitvi pritožnice na nacionalna sodišča upoštevala obseg varstva, ki ga lahko ta priznajo. V obravnavani zadevi pa odločba enega samega nacionalnega organa ali sodišča ne more odpraviti

motenj konkurence, zlasti ker naj vse znamke švicarskih ur ne bi bile zastopane v vseh državah članicah.

156 Komisija se sklicuje na zgoraj v točki 28 navedeno sodbo Ufex in drugi proti Komisiji (točka 79). Trdi, da je treba zadosten interes Skupnosti za nadaljevanje preiskave presojati na podlagi merila tehtanja. Na podlagi tega merila naj bi Komisija lahko sklenila, da neka pritožba ne pomeni zadostnega interesa za Skupnost, da bi se v zvezi z njo nadaljevala preiskava, in sicer na podlagi enega dejavnika ali kombinacije več različnih dejavnikov. Glede na to, da je presoja, ali je pritožba v interesu Skupnosti, odvisna od okoliščin vsakega primera, naj se ne bi smelo omejiti število meril za presojo, ki jih Komisija lahko uporabi, in nasprotno, tudi ni nujno, da mora Komisija uporabiti samo nekatera merila.

Presoja Splošnega sodišča

157 V skladu z ustaljeno sodno prakso se lahko Komisija, kadar pritožbam, ki jih prejme, določi različne stopnje prednosti, upravičeno sklicuje na interes, ki ga ima Skupnost v zvezi z določeno zadevo, kot na eno izmed meril za določitev prednosti (zgoraj v točki 27 navedena sodba Tremblay in drugi proti Komisiji, točka 60; glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 18. septembra 1992 v zadevi Automec proti Komisiji, T-24/90, Recueil, str. II-2223, točke od 83 do 85).

158 Komisija mora pri presoji interesa Skupnosti za nadaljnjo obravnavo neke zadeve upoštevati okoliščine tega primera in zlasti dejanske in pravne okoliščine, predstavljene v pritožbi, ki je pri njej vložena. Zlasti mora pretehtati pomen, ki ga ima domnevna

kršitev za delovanje skupnega trga, verjetnost, da dokaže kršitev, in obseg preiskave, ki je potrebna, da izpolni svojo nalogo nadzora spoštovanja členov 81 ES in 82 ES (glej v tem smislu zgoraj v točki 157 navedeno sodbo Automec proti Komisiji, točka 86, ter zgoraj v točki 27 navedeni sodbi Tremblay in drugi proti Komisiji, točka 62, in Sodima proti Komisiji, točka 46).

159 Splošno sodišče mora v zvezi s tem zlasti preveriti, ali je iz izpodbijane odločbe razvidno, da je Komisija pretehtala morebiten vpliv zatrjevane kršitve na delovanje skupnega trga, verjetnost, da jo bo lahko dokazala, in obseg preiskovalnih ukrepov, ki so potrebni, da bi lahko kar najbolje opravila svojo nalogo nadzora spoštovanja členov 81 ES in 82 ES (glej zgoraj v točki 27 navedeno sodbo Sodima proti Komisiji, točka 46 in navedena sodna praksa).

160 Poleg tega je treba spomniti na sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 65, v skladu s katero nadzor sodišča Unije nad izvrševanjem pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki ga ima Komisija pri obravnavanju pritožb, ne sme pripeljati do zamenjave presoje Komisije glede interesa Skupnosti z njegovo, ampak je namenjen preverjanju, da sporna odločba ne temelji na nepravilnih dejstvih in da ni prišlo do napačne uporabe prava, napake pri presoji ali zlorabe pooblastil.

161 Nazadnje, spomniti je treba tudi, da očitna napaka pri presoji ni zadosten razlog za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, če v posebnih okoliščinah primera ne bi mogla odločilno vplivati na rezultat (sodba Splošnega sodišča z dne 12. septembra 2007 v zadevi UFEX in drugi proti Komisiji, T-60/05, ZOdl., str. II-3397, točka 77; glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 14. maja 2002 v zadevi Graphischer Maschinenbau proti Komisiji, T-126/99, Recueil, str. II-2427, točki 48 in 49). Prav tako za to, da Komisija izpolni obveznost obrazložitve, zadošča, da navede dejstva in

pravne ugotovitve, ki so bistveni v strukturi odločbe (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 4. septembra 2009 v zadevi Italija proti Komisiji, T-211/05, ZOdl., str. II-2777, točka 68 in navedena sodna praksa).

162 Zato je treba preizkusiti pomen, ki ga imajo za strukturo izpodbijane odločbe ugotovitve, ki so bile pomanjkljivo obrazložene (glej točko 49 zgoraj), glede katerih niso bile upoštevane upoštevne okoliščine – kljub obveznosti Komisije, da upošteva vse pravne in dejanske okoliščine in podrobno preuči take okoliščine, s katerimi jo je seznanila pritožnica (glej točko 33 zgoraj) – in v zvezi s katerimi je bila storjena očitna napaka pri presoji (glej točki 107 in 119 zgoraj), da bi se ugotovilo, ali bi lahko te nepravilnosti vplivale na tehtanje Komisije glede pomena zatrjevane kršitve za delovanje skupnega trga, verjetnosti, da dokaže kršitev, in obsega potrebnih preiskovalnih ukrepov.

163 V zvezi s tem je treba spomniti, da ugotovitev Komisije o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje obravnavanja zadeve temelji na štirih bistvenih argumentih. Prvič, pritožba zadeva samo trg ali segment trga majhne velikosti, tako da je tudi njegov gospodarski pomen majhen. Drugič, Komisija na podlagi podatkov, s katerimi razpolaga, ne more ugotoviti obstoja omejevalnega sporazuma ali usklajenega ravnanja in malo verjetno je, da za selektivne sisteme distribucije, ki so jih vzpostavili proizvajalci švicarskih ročnih ur, ne bi veljala skupinska izjema iz Uredbe št. 2790/1999. Tretjič, ker poprodajna trga nista ločena trga, kaže, da ni nikakršnega prevladujočega položaja, tako da je vprašanje zlorabe brezpredmetno. Četrtič, upoštevajoč presojo Komisije glede zatrjevanih kršitev, da je kljub namenitvi dodatnih sredstev za obravnavanje pritožbe verjetnost, da bi se ugotovila kršitev pravil o konkurenci, še vedno majhna. Vsekakor se zdi, da so, tudi če bi bilo mogoče ugotoviti

kršitve, nacionalni organi, pristojni za konkurenco, in sodišča primerni za obravnavanje teh kršitev (glej točke od 8 do 11 zgoraj).

164 Na prvem mestu, Splošno sodišče meni, da je argument, da pritožba zadeva samo trg ali segment trga majhne velikosti, tako da je tudi njegov gospodarski pomen majhen, imel pomembno vlogo pri tehtanju dejavnikov – ki jih je treba presojati pri ugotavljanju obstoja zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave – s strani Komisije. Ta argument pa je pomanjkljivo obrazložen in v zvezi z njim je bila kršena obveznost upoštevanja vseh upoštevnih pravnih in dejanskih okoliščin ter podrobne preučitve takih okoliščin, s katerimi jo je seznanila tožeča stranka (glej točko 49 zgoraj).

165 Na drugem mestu, treba je spomniti, da očitne napake pri presoji, ki jih je Komisija storila pri opredelitvi upoštevnega trga, bremenijo tudi njene sklepe v zvezi z majhno verjetnostjo obstoja kršitev členov 81 ES in 82 ES.

166 Ugotovitev Komisije iz točke 14 izpodbijane odločbe, da „ni prepričana, da je v tem primeru trg luksuznih ali prestižnih ročnih ur upoštevni (primarni) trg“, in da upoštevnega trga nikakor ni bilo treba natančno določiti, ker „ni [bilo] nobenega znaka, da je delovanje tega trga moteno“, ne more ublažiti teh nepravilnosti.

167 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Komisija v točki 33 izpodbijane odločbe (glej točko 137 zgoraj) navedla:

„[Opravljena a]naliza je privedla do sklepa, da poprodajni trg rezervnih delov ne sme veljati za trg, ki je ločen od primarnega. Zato je treba presojati moč posameznega proizvajalca ročnih ur na trgu na splošno in zlasti upoštevati njegov položaj in njegovo moč na primarnem trgu. Zato se ob upoštevanju dejstva, da noben od proizvajalcev ročnih ur, ki jih zadeva pritožba, očitno nima prevladujočega položaja, niti nima tržnega deleža, ki bi bil večji od 30 %, zdi, da bi lahko imeli ugodnosti na podlagi uredbe o skupinskih izjemah."

168 Spomniti je treba tudi, da je Komisija v točki 44 izpodbijane odločbe (glej točko 148 zgoraj) navedla:

„[A]naliza je privedla do sklepa, da na prvi pogled poprodajna trga v obravnavani zadevi nista ločena trga in da torej kaže, da na preučenih poprodajnih trgih ni prevladujočega položaja […]. Ob neobstoju prevladujočega položaja je vprašanje zlorabe povsem brezpredmetno."

169 Torej je iz izpodbijane odločbe jasno razvidno, da se je Komisija oprla na opredelitev trga *prima facie*, da bi podprla svoj sklep o majhni verjetnosti obstoja kršitev členov 81 ES in 82 ES, in nato na ta sklep, da bi utemeljila svojo ugotovitev o neobstoju znakov o motnjah delovanja zadevnega trga. Tako Komisija ne more veljavno trditi, da ji upoštevnega trga ni bilo treba opredeliti, ker ni bilo znakov motenj trga, saj njena

ugotovitev o neobstoju navedenih motenj temelji prav na opredelitvi upoštevnega trga, ki jo je kljub vsemu opravila.

170 Nepravilnosti, ki jih je Komisija storila pri opredelitvi upoštevnega trga, prav tako ne more odpraviti njeno zatrjevanje iz točke 18 izpodbijane odločbe, da „je tudi ob predpostavljanju, da je treba ta trga šteti za ločena upoštevna trga, obstoj morebitnih protikonkurenčnih učinkov malo verjeten, zaradi dejstva, da je primarni trg videti konkurenčen[; z]lasti povišanja cen na poprodajnih trgih se največkrat ne izplačajo zaradi svojega vpliva na prodajo na primarnem trgu, razen če se cene na primarnem trgu znižajo, da bi se izravnale višje cene na poprodajnem trgu“.

171 Komisija svoje trditve, da „se povišanja cen na poprodajnih trgih največkrat ne izplačajo zaradi svojega vpliva na prodajo na primarnem trgu“ dejansko ni podprla z nobeno analizo ali dokazom. Nasprotno, v izpodbijani odločbi navaja okoliščino, ki to trditev izpodbija, ko poudarja, da „potrošnik stroška poprodajnih storitev ne upošteva kot merilo pri izbiri ročne ure“. Verjetna posledica te okoliščine je, da povišanje cen navedenih storitev – ali cen rezervnih delov, ki so vštete v cene navedenih storitev – ne vpliva na povpraševanje po ročnih urah znamke, ki poviša cene na poprodajnem trgu (glej točko 106 zgoraj).

172 Na tretjem mestu, ker je večina argumentov, ki so navedeni v oporo sklepa Komisije o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave, pomanjkljivo obrazloženih, ker v zvezi z njimi ni bila upoštevana ena od upoštevnih okoliščin, navedenih v pritožbi, in ker so bile v zvezi z njimi storjene očitne napake pri presoji, je treba preizkusiti, ali lahko edini razlog, ki še ostaja – to je, da so nacionalni organi,

pristojni za konkurenco, in sodišča primerni za preiskovanje morebitnih kršitev členov 81 ES in 82 ES in za njihovo obravnavo – utemeljuje sklep Komisije o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti.

173 Spomniti je treba, da ima Komisija v skladu z ustaljeno sodno prakso, kadar se posledice prijavljenih kršitev kažejo predvsem na ozemlju ene same države članice in kadar so bili sodišča in pristojni upravni organi te države članice pozvani, naj odločajo o sporih med pritožnikom in kršiteljem, pravico, da zavrne pritožbo zaradi nezadostnega interesa Skupnosti za nadaljnjo obravnavo zadeve, vendar le, če so lahko pravice pritožnika zadovoljivo zavarovane, zlasti v postopkih pred nacionalnimi sodišči, kar pomeni, da ta lahko zberejo dejstva, potrebna za ugotovitev, ali zadevna ravnanja pomenijo kršitev zgoraj navedenih določb Pogodbe (sodba Splošnega sodišča z dne 3. julija 2007 v zadevi Au lys de France proti Komisiji, T-458/04, neobjavljena v ZOdl., točka 83; glej v tem smislu zgoraj v točki 157 navedeno sodbo Automec proti Komisiji, točke od 89 do 96).

174 Poudariti je treba tudi, da so starejše zadeve, v katerih je imelo Splošno sodišče možnost, da odloči o razlogu Komisije, ki se je nanašal na možnost pritožnikov, da uveljavljajo varstvo svojih pravic pred nacionalnimi organi in sodišči, zadevale položaje, ko je bil obseg ravnanj, ki so jih navedeni pritožniki izpodbijali, omejen predvsem na ozemlje ene same države članice in je bila zadeva navedenim organom ali sodiščem že predložena (sodbe Splošnega sodišča z dne 24. januarja 1995 v zadevi BEMIM proti Komisiji, T-114/92, Recueil, str. II-147, točki 76 in 77; zgoraj v točki 27 navedena sodba Tremblay in drugi proti Komisiji, točki 73 in 74; zgoraj v točki 26 navedena sodba AEPI proti Komisiji, točka 46, in zgoraj v točki 161 navedena sodba UFEX in drugi proti Komisiji, točka 157).

175 V obravnavani zadevi pa je Komisija, čeprav poudarja, da obstajajo manjše razlike med državami članicami glede obsega ravnanja, ki ga graja tožeča stranka, priznala,

da navedeno ravnanje zadeva najmanj ozemlje petih držav članic, in ne izpodbija niti ne potrjuje tega, da obstaja na celotnem ozemlju Unije.

176 Tako v obravnavani zadevi tudi ob predpostavki, da so nacionalni organi in sodišča primerni za obravnavanje morebitnih kršitev, ki so predmet pritožbe, kot je Komisija sklenila v točki 8 izpodbijane odločbe, ta argument sam ne zadostuje za podporo končnega sklepa Komisije o neobstoju zadostnega interesa Skupnosti. Grajano ravnanje je namreč prisotno v vsaj petih ali celo v vseh državah članicah in se očita podjetjem, ki imajo sedež in proizvodnjo zunaj Unije, kar je znak, da bi bilo delovanje na ravni Unije učinkovitejše od več delovanj na nacionalni ravni.

177 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba ugotoviti, da nepravilnosti, ki jih je storila Komisija, lahko vplivajo na njeno presojo v zvezi z obstojem zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje obravnavanja pritožbe.

178 Zato je treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično, ne da bi bilo treba obravnavati preostale tožbene razloge in trditve tožeče stranke ter njen predlog, da se iz spisa izloči del odgovora Komisije na pisna vprašanja Splošnega sodišča.

Stroški

179 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Če več strank ne uspe, Splošno sodišče odloči o porazdelitvi stroškov.

180 Ker v obravnavani zadevi Komisija in intervenientka nista uspeli, je treba odločiti, da intervenientka poleg lastnih stroškov nosi stroške, ki jih je tožeča stranka priglasila zaradi intervencije, in da Komisija poleg lastnih stroškov v skladu s predlogom tožeče stranke nosi preostale stroške, ki jih je ta priglasila.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (četrti senat)

razsodilo:

1. **Odločba Komisije C(2008) 3600 z dne 10. julija 2008 v zadevi COMP/E-1/39097 se razglasi za ničo.**

2. **Richemont International SA poleg lastnih stroškov nosi stroške, ki jih je Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) priglasila zaradi intervencije.**

3. Evropska komisija poleg lastnih stroškov nosi preostale stroške, ki jih je priglasila CEAHR.

Czúcz Labucka O'Higgins

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 15. decembra 2010.

Podpisi

Stvarno kazalo

Dejansko stanje ..... II - 5872

Postopek in predlogi strank ..... II - 5875

Pravo ..... II - 5877

1. Velikost trga, ki ga zadeva pritožba, in njegov gospodarski pomen ..... II - 5878

Trditve strank ..... II - 5878

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 5879

2. Opredelitev upoštevnega trga ..... II - 5886

Trditve strank ..... II - 5886

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 5891

Prvi očitek, ki se nanaša na napačno nadomestitev pojma „ročne ure, ki se jih izplača popravljati“ s pojmom „luksuzne ali prestižne ročne ure“ ..... II - 5894

Drugi očitek, ki se nanaša na neobstoj ločene preučitve trga storitev popravljanja in vzdrževanja ročnih ur ter trga rezervnih delov ..... II - 5895

– Preučitev glede trga rezervnih delov ..... II - 5896

– Preučitev glede trga storitev popravljanja in vzdrževanja ..... II - 5907

3. Kršitev člena 81 ES ..... II - 5912

Trditve strank ..... II - 5912

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 5914

4. Kršitev člena 82 ES ..... II - 5918

Trditve strank ..... II - 5918

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 5919

5. Presoja zadostnega interesa Skupnosti za nadaljevanje preiskave ..... II - 5921

Trditve strank ..... II - 5921

Presoja Splošnega sodišča ..... II - 5922

Stroški ..... II - 5930